

Roger Durand

HENRY DUNANT

Crveni krst Kragujevac
Red Cross of Kragujevac

Henry Dunant

1828-1910.

Anri Dinan u vreme formiranja Crvenog krsta

Roger Durand

Henry Dunant

1828-1910.

Izdanje na srpskom jeziku

Izdavač: Crveni krst, Kragujevac

Za izdavača: Nevenka Bogdanović

Humanitarnost Ženeva,

Centar za istraživačku istoriju

Štamparija: Mr. Fruit, Ohrid

Tiraž 500

Kragujevac, Srbija, 2017.

Cover by Roger Pfund's workshop

Original French edition:

Éditions Slatkine , Genève, 2010.

Association Henry Dunant + Gustave Moynier, 1910-2010.

Prevod na srpski jezik

Sašo Točkov

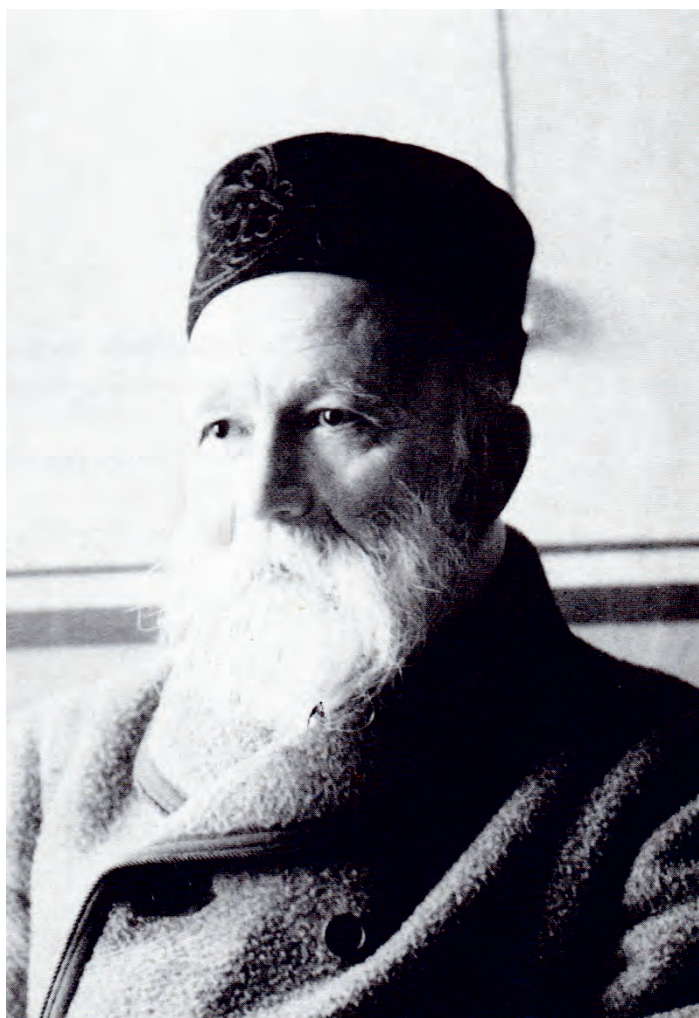
Lektor: Jelena Medenica

©GenèveHumanitaire & Société Henry Dunant

Route du Grand-Lancy 92 1212 Grand-Lancy Suisse

president@shd.ch www.humanitarian-geneva.org

ISBN 978-86-907985-4-4

Sadržaj

Svetski popularan, a ipak malo poznat	8
Anri Dinan, život i delo.....	10
Porodični krug.....	10
Srećno detinjstvo	13
Školovanje, religiozno obrazovanje, balovi i prvi poduhvati ...	17
Hrišćanska udruženja mladih	21
Posao u Alžiru	23
Naučne i književne ambicije	29
Bitka u Solferinu, Samarićani iz Kastiljonea	30
Sećanje na Solferino	35
Ženevsko udruženje od javnog interesa	38
Međunarodni komitet Crvenog krsta	40
Konstitutivna konferencija, 26-29. oktobra 1863. godine.	45
Pripreme za Diplomatsku konferenciju, novembar 1863-jul 1864. godine	49
Diplomatska konferencija u avgustu 1864. i Prva ženevska konvencija	54
Slava i propast 1866-1867.	58

Bankrot i progonstvo 1867. god.....	62
Nekoliko pokušaja oporavka	65
Godine siromaštva i rivalstva	68
Francusko-pruski rat (1870-1871) i Pariska komuna	70
Svetska alijansa za red i civilizaciju	72
Zaštita ratnih zarobljenika	73
Međunarodna arbitraža	74
Borba protiv ropstva	75
Mračne godine 1875-1890.	77
Osnivač ponovo otkriven, Hajden	86
Staromodni feminizam	90
U potrazi za Nobelovom nagradom za mir	90
Devet godina neumorne slave	92
Utopija postaje realnost	94
Hronologija	96
Bibliografija	101
Važnije publikacije Anri Dinana	102
Zasluge za ilustracije	107

Jučerašnja utopija često je sutrašnja realnost.

Anri Dinan

Svetski popularan, a ipak malo poznat

Istoričar koji pokušava da opiše Anri Dinana¹ ili čitalac koji pokušava da ga razume, suočava se sa problemom suprotnosti njegove ličnosti. Sve u vezi sa njim je kontrast. Ili sjaji, ili tone u mraku gde svaki njegov trag nestaje; ili njegova preduzetnička energija čini da se čoveku okreće u glavi, ili njegovo periodično nestajanje iz zemlje živih, ostavlja ovek duboko razočaranim. U svakom slučaju, on i fascinira i iritira.

---

¹*Na samom početku razrešimo neizbežnu dilemu u vezi sa Dinanovim imenom. Rodio se i umro kao Jean Henri, međutim, naš se heroj potpisivao kao Henri, J.Henri, J.Henry i Henry. Iako poslednje ime nije ono koje je on najčešće koristio, ovde prihvatamo onako kako je Međunarodni pokret Crvenog krsta i Crvenog polumeseca odabrao da ga sistematski upotrebljava.*

Da bismo pomogli čitaocu, često koristitimo naziv Crveni krst, iako su brojna tela te organizacije imala i druge nazive, kao što su Međunarodni komitet za pomoć ranjenim vojnicima i Društvo za pomoć ranjenim vojnicima. Takođe smo usaglasili i filološki aspekt citata, kao što su akcenti, pravopis, interpunkcije, velika slova i iskošena slova.

Sa druge strane, ovaj filantrop iz Ženeve pripada ekskluzivnoj grupi koju čine deset ljudi poznatih u celom svetu. Gde postoji grad bez ulice nazvane po Anri Dinanu? Postoji li zemlja koja nije izdala poštansku markicu bez lika Anri Dinana? U mnogim mestima u svetu njegovim imenom nazvani su brodovi, šume i planinski vrhovi. Mnoge zemlje imaju udruženja, centre ili muzeje koji nose njegovo ime. Ovaj je čovek metafora za Crveni krst i Crveni polumesec, veoma značajne svetske pokrete. Svake godine 8. maja oko 190 nacionalnih organizacija Crvenog krsta i Crvenog polumeseca i milioni aktivnih članova na zemljinoj kugli, slave Dan Crvenog krsta - godišnjicu njegovog rođenja. Sa druge strane, veliki deo njegovog života je nepoznat ili nejasan. Bankrot iz 1867. godine uništio je Dinanov život, ali su skoro svi relevantni dokumenti nestali. Ne treba ni spominjati petnaest mračnih godina od 1875. do 1890. kada je sve ili skoro sve obavijeno misterijom.

Iza palog anđela ili mučenika, iza sveca ili heroja, hajde da potražimo čoveka, pravog i energičnog, slabog i poverljivog, čoveka kod koga ćemo naći ponešto od nas samih. U svakom od nas, bar na trenutak, možda postoji Dinan. Pored istorijske nejasnoće i subjektivnosti, neka ova biografija prikaže Dinana kao primer čovečnosti.

Anri Dinan

Život i delo

Porodični krug

Okruženje u kojem je Anri Dinan proživio svoje detinjstvo i mladost, bilo je mnogo važno i raznovrsno. To je bilo zlatno doba kog se on priseća sa emocijama i ponosom, ali pedeset godina kasnije, zlatno doba pretvorilo se u okrutni život. Život Anri Dinana obeležilo je nekoliko različitih ličnosti. Hajde da ih ukratko pogledamo.

Dedu sa očeve strane, Bernara Dinana (1746-1822) Anri nije upoznao. Međutim, on je bio „raznobojni“ lik - putovanje u Ameriku, brak sa An Gravier, kćerkom bogatog londonskog zlatara, zatvor zbog dugova i dvadeset godina u izgnanstvu. Kakav predak! Porodici je ostavio imanje *La Ševreri*² na kome je gajio grožđe i pravio vino. Imanje se nalazilo kod malog grada Kuloz, u istočnoj Francuskoj i postalo je privilegovani porodični dom.

---

²*La Chèvrerie*

***

Deda sa majčine strane, Anri Koladon (1772-1856), bio je zemljoposjednik u okolini Ženeve. Od 1815. do 1855. bio je i pukovnik u Avili. Njegov sin, Daniel, imao je briljantnu karijeru kao lekar. Koladonova kćerka, Ana-Antoaneta, koju su svi zvali Nensi, udala se za Žan-Žak Dinana. Njihovo prvo dete je „naš Anri“. Anri Dinan se delimično oduševljavao religioznošću svoga dede, koji kao da je bio oličenje biblijske slike patrijarha Starog zaveta.

***

Ujak Anri Dinana, David Dinan (1784-1872), bio je pravi intelektualac i neuspešni prodavac knjiga. Toliko je mnogo poštovao svog unuka da mu je posle katastrofe 1867. godine, obezbedio i godišnji prihod. Bio je najpametniji u porodici, ali je njegov život bio neuspešan jer nije postigao ništa izvanredno. Svom unuku je služio kao primer, mada ne uvek dobar.

***

Žan-Žak Dinan (1789-1875) nije dovoljno zarađivao kao prodavac u Marseju. Bio je pod pritiskom svoje porodice da ostavi naslednike. Oženio se Nensi Koladon 1827. godine i pokazao se kao brižni otac. Anri je rođen 1828, Ana 1829, Daniel 1831, Mari 1833. i Pjer-Lui 1834. godine.

Kada je boravio u Ženevi, vodio je svoj posed *La Mone*³ koji se nalazio izvan gradskih zidina. Kao član Komore staratelja, vodio je brigu o siročadima, koje je ponekad dovodio u svoj dom. Pisma koja je njegova supruga Nensi pisala, ukazuju da je on često bio odsutan, ali i da njegovo prisustvo u porodici nije uvek bilo dobrodošlo. U svojim *Memoarima*⁴ Anri skoro i ne pominje svog oca.

***

Zaove opisuju Nensi (1800-1868) kao „malu sa crnim očima i ne mnogo privlačnu“, ili sa „tamnim tenom i otmenu“. Ona je skromna i nežna žena, sa dobrim karakterom. Ide u kupovinu, krpi odeću, svira klavir i malo priča engleski jezik. Ima samo jednog kućnog slugu i naviknuta je da radi. Kada se rodio Anri, mlada majka bila je pravo oličenje sreće. Zatim su sledile trudnoće, jedna za drugom - petoro dece u šest i po godina! Od 1840. godine Nensi nije bila mnogo srećna u braku. Često se konsultovala sa lekarom, verovatno u periodima depresije. Da bismo dopunili ovu mračnu sliku, takođe treba spomenuti i brigu o novcu.

U očima njenog najstarijeg sina, Nensi je bila slika žene koju treba negovati i štiti. Ona je predstavljala arhetipsku majku - čuvara doma, porodice, civilizacije i vere. Ona je bila metafora za nežnost i dobrotu, dok je njen muž bio simbol

---

³*La Monnaie*

⁴*Mémoires*

brutalnosti i zla. Imala je jak uticaj na svog Anrija, koji se može uočiti u njegovim *Memoarima*: „U istoriji postoje mnogi primeri majki koje su imale ogroman i pozitivan uticaj na svoje sinove, sposobne da služe čovečanstvu.“

Bila je veoma moćan lik. Možda i najmoćniji. Koliko je godina trebalo da prođe dok je Anri počeo da gleda žene kao žene, a ne kao majku? Da li smo uistinu sigurni da je to uopšte uočio?

Srećno detinjstvo

Rađanje Anri Dinana, 8. maja 1828. godine, oduševilo je celo društvo, jer je to bilo prvo muško dete u njegovoj generaciji. Da li će postati u neku ruku i krunisani princ? To nosi tešku odgovornost.

Rođen je u ulici Verden⁵, između koledža Kalvin⁶ i katedrale Sv. Petra⁷, a detinjstvo je proveo na posedu *La Mone*. To je bio divan posed, nekoliko stotina metara udaljen od gradskih kapija Kornavena. Nensi je sa svojom porodicom htela da živi u idiličnoj kući svojih roditelja u Avili.

---

⁵*Verdaine*

⁶*Calvin's Collège*

⁷*Cathédrale Saint-Pierre*

J. H. Dunant a toujours été un homme de
paix. Dans son enfance, il faisait peu de
cas des petits sabres et des petits fusils, et
même les petits tambours et les petites
trompettes n'avaient pas d'attrait pour lui.
Jouer au soldat, voire même avec des soldats
de plomb ne lui plaisait guère. Par contre,
le goût de l'instruction, des voyages, des
découvertes, était très prononcé chez lui.
Comme il aimait beaucoup lire, et qu'il
était très enthousiaste, rien ne lui paraissait
plus beau que de parcourir le monde, de le
coloniser, de le civiliser pacifiquement et
de vaincre les difficultés de la nature, de
surmonter les obstacles, d'escalader les
montagnes, de voir du pays et de faire du
bien. Le livre de Robinson Crusoë,
par exemple, le ravissait alors qu'il était
tout petit garçon: ce livre immortel que
l'univers entier a lu, que l'univers relira toujours,
et dont l'auteur Daniel de Foë fut condamné
au pilori pour avoir noblement défendu
la liberté de conscience! Sans compter qu'il
passa trente années de sa vie dans la misère
et dans les circonstances les plus déplorables
et les plus affligeantes qu'aucun homme
ait jamais traversées. C'est ce livre, et

Isečak iz Memoara Anri Dinana koji se odnosi na njegovo detinjstvo,
napisanih pola veka kasnije

Treba spomenuti i divna imanja u ulici Pui-Sen-Pjer 4⁸, blizu katedrale gde je teta Sofi služila čaj i tortu. „Kad sam imao deset godina“, seća se Dinan, „bio sam pomalo aristokrata, koji i nije mogao više poštovati aristokratiju od onoga koliko ju je poštovao. Ženevska aristokratija tog vremena mogla bi da se uporedi sa grandioznim stepenicama koje vode do jednog raskošnog doma, sa mnogo lepih, širokih stepenica visoko postavljenih jedna do druge, od kojih je svaka stepenica vredna sama za sebe i ponosi se tim što nije demokratsko zemljište, put ili terasa na kojima rastu sve vrste biljaka...“

Očigledna je bila suprotnost između tih prepoznatljivih mesta stanovanja i ograničenih finansijskih sredstava. Dovoljno da bi pothranili ubeđenje mladog momka da je rođen u raskoši. Dovoljno, takođe, da bude ubeđen da ljudi treba da zarađuju mnogo novca ukoliko žele da održe klasu, za koju su mislili da im je sudbina.

***

La Mone i Kornaven, urbani i siromašni deo Sen Žervea, raj od pakla delila su samo tri koraka. Idući stopama svoje majke, mladi Anri je naučio da preduzme korake i omogući pomoć onima koje su zaobišli prosperitet i uspeh u skladu sa biblijskim učenjem. Druga upečatljiva slika iz Anrijevog života su osuđenici. Kao član Ženevskog udruženja od javnog interesa,

---

⁸*Puits-Saint-Pierre 4*

Žan-Žak Dinan trebalo je da nadgleda zatvorske uslove ženevskih zatvorenika koji su bili prebačeni u Tulon. U leto 1863. godine sa njim su otišli njegova supruga i najstariji sin. U svojim *Memoarima*, pisanim u trećem licu jednine, Dinan opisuje sledeću scenu: „Mali dečak, koji sa svojim roditeljima odlazi u posetu zatvoru u Tulon, gde su osuđenici vezani lancima i često se sa njima loše postupa, obećao je sebi da će kad odraste, napisati knjigu o monstruoznoj socijalnoj neravnopravnosti.“

Anrija inspiriše porodična istorija sa brojnim primerima filantropske posvećenosti, gradeći njegov karakter koji je bio predodređen za dobrotorni rad. Slika tog detinjstva graniči se sa duhovnošću. Takva je istorijska tradicija i slika prenesena iz njegovih biografija. Ovi su elementi dovoljno verodostojni. Međutim, malo je dokaza koji potvrđuju ovo stanovište. To što pišemo, to što ponavljamo, to što zamišljamo, često se ne zasniva na svedočenju o ličnosti, već osnov pronalazimo u njegovim *Memoarima*, koji na momente imaju ton izvinjenja, i to 40-60 godina posle svih tih događaja!

Takvo se lepo detinjstvo verovatno i desilo. Osim toga, to se „poklapa“ sa slikom našeg protagoniste. Pa, hajde da je zadržimo.

Školovanje, religiozno obrazovanje, balovi i prvi poduhvati

Kad je imao deset godina, mladi gospodin je bio primljen u srednju školu koju je osnovao Žan Kalvin. Škola je bila poznata po tome što su u njoj učila deca iz porodica različitih socijalnih staleža. Dinanu je veoma dobro išla religija, pa je tri godine zaredom dobijao nagrade koje su u to vreme bile izuzetno cenjene.

Pošto je u klasičnim društvenim naukama Anri pokazivao slabe rezultate, 1842. godine bio je prinuđen da napusti školu. Zatim je počeo da posećuje i privatne časove, ali je pitanje da li su mu oni uopšte bili od koristi. Da li je odmah počeo da šegrtuje? Ne znamo, i narednih nekoliko godina gubimo mu trag.

***

U periodu kad je ovaj mladi čovek formirao svoju ličnost, protestantsku crkvu u Ženevi su tresle kontroverze jer su je anglo-saksonski sveštenici optužili za preveliku racionalnost i institucionalnu rigidnost. Reformaciju iznad svih reformacija, Preporod⁹ vodili su ljudi čvrstih ubeđenja. U kapeli De l'Orator

---

⁹*Réveil*

(ulica Tabazan 7)¹⁰ formirala se zajednica nazvana Jevanđelsko udruženje, koja i danas postoji i deluje.

Mladi Anri je posećivao nedeljne časove jednog od apostola Preporoda, pastora Lui Gosena, pa pošto će vera uticati na ceo Dinanov život, bilo bi prikladno da rezimiramo neke od načela tog pokreta. Vernik ima direktni kontakt sa Bogom i Isusom preko molitve, bez posrednika. Onaj koji čita Bibliju, čitaće je i interpretirati precizno, doslovce, jer je Biblija božja reč. Proročanstva i *Otkrivenje Jovanovo* zaslužuju posebnu pažnju, omogućujući svakom čoveku da formira sliku budućnosti čovečanstva. Jevreji su božji ljudi i sve dok su raseljeni svuda po svetu i sve dok se ponovo ne izgradi hram u Jerusalimu, Isus se neće vratiti na zemlju. Od vernika se očekuje da bude aktivan, a to podrazumeva da moli, da širi slovo božje i da pomaže siromašnima. Vernik je izabran od Boga i kao takav, treba da ispuni svoju misiju među drugim ljudima.

***

Hrišćanska posvećenost ne znači odricanje. Anri se sa oduševljenjem seća jedne balske večeri kad je imao sedamnaest godina: „Na balu nisam propustio nijedan ples. Plesao sam sve plesove, nekoliko polki. Vodio sam mazurku. Berta je uvek bila zauzeta plesanjem, ali sa prethodno smišljenim planom, uspeo sam dva puta da plešem sa njom i sa njenom rođakom Arlo. Lako je razumeti, je l' da, da je ona bila najlepša od svih?“. Nakon

---

¹⁰*Chapelle de l'Oratoire (rue Tabazan 7)*

ovog događaja, on opisuje susret sa „ trojicom mladih muškaraca koji mi nisu poznati“. Jedan od njih je bio izvesni Gustav Mojnje. Za drugog mladog čoveka Dinan je napisao: „Mladi čovek je vrlo prijatan isto kao što je i Mojnje“. Mladi ljudi su bili pozvani da prenoće. „, Rođak Še, Mojnje i ja bili smo u lepoj sobi iznad staklenika. Spavao sam prilično dobro“.

*Anri Dinan oko 1855. godine u vreme osnivanja Svetske alijanse
Hrišćanskih udruženja mladih ljudi*

U istom periodu postao je član udruženja *Milostinja* i „svoje slobodno vreme je provodio u poseti siromašnima, bolesnima i onima na samrti, pomažući im i dajući utehu“. Sa svojih dvadeset godina svako nedeljno popodne je provodio u kapeli ženevskog zatvora čitajući osuđennicima o svojim putovanjima, istoriji i nauci.

Hrišćanska udruženja mladih ljudi¹¹

Dinan 20. oktobra 1852. godine igra ključnu ulogu u osnivanju Hrišćanskog udruženja mladih ljudi u Ženevi i postaje njegov sekretar. Udruženje je ubrzo postalo centar protestantske mreže u Evropi.

Ženevsko udruženje je svoj rad započelo formirajući putujuću biblioteku, organizujući bratsko popodne, skupove na kojima se diskutovalo o istorijskim, političkim, etičkim i religioznim temama. U jeku aktivnosti, Dinanov doprinos je bio daleko od samo jednostavnog pisanja pisama. On je u Udruženje priključio jednu četvrtinu stanovništva Ženeve i regrutovao đake, što je činilo polovinu novih članova.

Animirao je učenike poput sebe i svoje „braće po Hristu“ u Francuskoj, Belgiji i Tičinu.

---

¹¹*Young Men's Christian Associations*

U Alžiru 1853. godine, Dinan je sa ogromnim entuzijazmom delio Biblije na arapskom, širio hrišćanstvo ubeđujući ostale da ga prihvate. Udruženje je bilo pokret mladih ljudi za mlade i vođeno mladim ljudima. To je bilo prvo udruženje u Ženevi, sredinom devetnaestog veka, a za Dinana samo početak.

***

Lideri udruženja iz Evrope sreli su se u glavnom gradu Francuske 22. avgusta 1855. godine gde su usvojili vodeće načelo - *Parisku osnovu*,¹² koje je napisao Dinan. To je bilo fundamentalno načelo pokreta, prihvaćeno od svih 38 ogranaka koji su postojali u svetu u to vreme: „Hrišćanska udruženja mladih ljudi trude se da ujedine mlade ljude koji imaju Isusa Hrista za svog Boga i spasioca po Svetom pismu, i hoće da budu njegovi učenici u veri i životu. Oni će da ujedine napore za širenje Božjeg carstva među mladim ljudima“. Taj tekst je bio jedan oblik zajedničkog priznanja vere i još uvek služi kao osnovno načelo misije sadašnjih Hrišćanskih svetih udruženja mladih ljudi koja broje 23 miliona članova. Udruženje sa sedištem u Ženevi aktivno je širom sveta.

Dinan je razočarao svoju porodicu, koja se nadala da će se orijentisati ka prosveti, nauci i literaturi. Ali je zato pokazao savršenu moć čoveka čiji je profesionalni početak bio veoma diskretan. On je otkrio da ima talenat pisanja pisama i

---

¹²*Base de Paris*

sposobnost da pridobije druge u svoju korist i namere. Anri je usavršio stil i koristio je pisanu reč kao efikasnu propagandnu alatku. Koliko je samo članova privukao svojim ručno napisanim *Raspisima*¹³ (cirkularna pisma), kojima poziva svoju „braću po Isusu Hristu!“ On je formirao široku mrežu poznanstava. Dinan je imao mnogo ideja i bio je ubeđen da svaka veća aktivnost treba da obuhvati muškarce svih zemalja.

Jasno je da raspisi nisu mogli biti pozitivniji od onog što su već bili. Zašto se onda briljantni sekretar povukao iz Udruženja, u trenutku svog trijumfa, krajem 1855. godine? Jedna je karakterna osobina sugerisala prvo objašnjenje - Dinan je više voleo kreativnost, nego organizaciju. Zapisi o njemu daju drugi značajni putokaz: 1854. godine on je sam počeo poduhvate koji su bili osvežavajući i prijatno vrtoglavi.

Posao u Alžiru

S obzirom na to da su njegov otac i ujak bili trgovci, šta je bilo prirodnije za Anrija nego da ide njihovim stopama? Godine 1853. Anri počinje da radi u ženevskoj kompaniji koja eksploatiše švajcarske kolonije iz Setifa, a čiji

---

¹³*Circulaires*

Rimski svod kod Džemila koji je Dinan nacrtao za jednu od svojih unuka

su akcionari bili gospoda Lilen i Sote de Boregar. Oni šalju Anrija da zameni bolesnog računovođu u Alžiru.

Krenuo je 1. septembra, a vratio se 28. oktobra. Dok je bio u Alžiru, napravio je brze uplate, naručio drva za zimu i dao je instrukcije kako da se obradi poljoprivredno zemljište. Kad se

vratio u Švajcarsku, Dinan se istakao kao predstavnik kompanije koja je pomagala ljudima da nasele zemljište koje im je bilo ustupljeno. Sve se ovo dešava 1853. godine u periodu intenzivnih aktivnosti Ženevskog hrišćanskog udruženja. Kakva zlatna mogućnost za našeg neupućenog misionara! Njegovi poslodavci su mu obezbedili posao, koji mu je omogućavao da širi hrišćanstvo u drugoj zemlji.

Dinan je probao da radi i na polju koje mu je donelo neviđeni uspeh - novinarskoj kampanji, zahvaljujući visoko cenjenim *Ženevskim novinama*¹⁴ u kojima je objavljivao pisma svojih čitalaca i ohrabrivao ih da emigriraju. Ko bi započeo takvu avanturu? Najčešće siromašni ljudi iz seoskih sredina.

***

U vreme svoje druge posete Alžiru, od juna do sredine septembra 1854. godine, Dinan je ponovo stekao profesionalnu nezavisnost, nakon pregovora o prijateljskim ugovorima sa svojim poslodavcima. Bio je saglasan da izvršava određene obaveze, sve dok mu ne nađu zamenu. Putni troškovi su mu bili obezbeđeni u zamenu za izvršene dužnosti. U leto 1854. godine počeo je da radi samostalno.

---

¹⁴*Journal de Genève*

Ruševina jednog od mlinova kompanije Mons-Džemila¹⁵ u Ved Dahabu, u blizini Setifa u istočnom Alžiru

Svoje slobodno vreme je koristio da proučava muslimansku civilizaciju i pokuša da preobrazi „članove muhamedanske sekte u hrišćane“. Jedno pismo iz novembra 1854. godine otkriva njegovo razmišljanje: „Tamo, u severnoj Africi, potomcima Išmila¹⁶ dao sam Biblije na arapskom jeziku,

---

¹⁵*Société des moulins de Mons-Džémila*

¹⁶*U islamu tradicionalni predak Muhameda i Arapa-(prim.prev.)*

koje su sa zadovoljstvom čitali. Ostajao sam u šatorima siromašnih, koji su uvek bili gostoprимljivi, i u rezidenciji princa, koji je bio primer originalnog arhetipa princa-patrijarha. Tamo sam bolje razumeo simbolički jezik proroka. Ojačao sam svoju veru“. Konkretnije, putovao je regionom u potrazi za mestom gde bi mogao da osnuje svoje kolonijalno preduzeće.

***

Anri je 1. marta 1855. godine ponovo krenuo za Alžir. Ovog puta sa svojim bratom Danielom. U međuvremenu, dobio je prvu koncesiju na sedam hektara zemlje sa vodopadima u Ved Dahabu, u blizini rimskih ruševina u Monsu, 17 kilometara od Džemile. Mesto nije bilo daleko od Setifa gde su Rimljani posedovali zemljište sa žitom, na visokom platou u istočnom Alžiru. Još od samog početka, Dinan je sebi postavio visoke ciljeve, ni manje ni više, već izgradnju hidrauličnog mlina za mlevenje žita. Izgradio ga je od čvrstog kamena, za pod je nabavio visoko kvalitetno drvo, naručio je mehanizam koji će moći da prenosi četiri para mlinskih kamena. Toj industrijskoj investiciji dodata je i zgrada. Da bi tako moćan mlin mogao da bude profitabilan, bila je potrebna velika količina žita. Zbog toga je napisao zahtev za koncesiju 200 hektara obradivog zemljišta, ali su ga nadležni organi odbili.

***

Da bi težina njegovih poduhvata bila veća, formirao je mlinsku kompaniju *Mons-Džemila* koja je dobila odobrenje

Ženevskog državnog saveta, 8. januara 1858. godine. Vodio je i odbor direktora ove kompanije. Među njima su bili i njegov brat Daniel Dinan i pukovnik Čarls Trembli, bivši komandir ženevske policije, kao i praunuk Nekera, ministra finansija Luja XVI.

Da bi učvrstio svoju poziciju, Dinan je uvećao kapital na milion franaka, što je bila ogromna suma u to vreme. Dobio je i francusko državljanstvo 26. aprila 1859. godine, u opštini Kiloz. Imao je impresivne preporuke, kao što je, na primer, bila preporuka generala Difora, glavnokomandujućeg u švajcarskoj armiji u vreme rata u Zonderbundu 1847. godine i ličnog prijatelja imperatora Napoleona III. Dinan je posedovao u štampanoj formi *Memorandum finansijske i industrijske kompanije za mlinove Mons-Džemila u Alžiru*. Verujući da ima jaku pozadinu i čvrste preporuke, rešio je da slučaj lično prezentuje Napoleonu III. Zbog hronologije dešavanja, vraćamo se tri godine unazad kada je Dinan umešao prste i u drugu sferu, verovatno da samo izbriše loše uspomene iz školskih dana.

Naučne i književne ambicije

Poslovan čovek i kolonizator Anri računao je i na svoju vokaciju kao intelektualac. Godine 1856. pridružio se Ženevskom književnom udruženju i postao član prestižnog Ženevskog udruženja umetnika, na časovima industrije i trgovine. Na kraju 1857. godine, objavio je *Beleške o regenstvu iz Tunisa*¹⁷, u kojima je opisao jedno svoje nedavno putovanje i rečima hvale pričao o patrijaršijskim udruženjima Arapa i Muriša¹⁸. Na bega je gledao kao na prosvećenog monaha. Zahvalio se muslimanima na gostoprimstvu. Ako razmišljamo realno, Dinan je bio svestran čovek, hteo je da ugađa i trudio se da bude u korak sa različitim civilizacijama, naspram svojih predrasuda kao Evropljanina i hrišćanina. Pohvale i zahvalnost su se isplatile jer ga je beg Muhamed-El-Sadok odlikovao kao Nišam Iftikar.¹⁹

Anri je bio jedan od malobrojnih školovanih i prepoznatljivih ljudi koji su 18. marta 1858. godine osnovali Ženevsko geografsko udruženje. U prve dve godine od

---

¹⁷*Notice sur la régence de Tunis*

¹⁸*Srednjevekovni muslimanski stanovnici Magreba, Iberijskih ostrva, Sicilije i Malte*-(prim.prev.)

¹⁹*Nacionalno odlikovanje u Tunisu za vreme vladavine Muhamed-El-Sadoka koje je značilo „Orden pobeđe”i predstavljalo srebrnu medalju u obliku zvezde sa deset kraka u crvenoj i zelenoj boji, a ime vladara je bilo napisano u centru na okrugloj zelenoj medalji* - (prim.prev.)

osnivanja, on je prisustvovao svakom sastanku. Informacija koju vredi spomenuti, a odnosi se na formiranje budućeg Međunarodnog komiteta Crvenog krsta, jeste da je u klubu obrazovanih ljudi sreo Luija Apia, Gustava Mojnica i Gijoma Anri Difora, koji su postali članovi Crvenog krsta u periodu između decembra 1858. i 1860. godine.

Anri je bio primljen u Azijsko udruženje u Parizu 7. maja 1859. godine, pa u Geografsko udruženje i zatim u Orijentalno i Američko etnografsko udruženje. Ukratko, u krem naučnih krugova u prestižnom glavnom gradu!

Osim što je bio priznat u svetu religije i trgovine, tridesetogodišnji oportunist je bio uspešan i u književnim i naučnim krugovima. Brilljantno se peo društvenim lestvicama. Baš u vreme kad su počele da ga muče brige o poslu, jedna slučajna šansa promeniće kurs njegove izvanredne putanje.

Bitka kod Solferina,

Samarićanin iz Kastiljonea

Italija je 1859. godine još uvek bila podeljena na države, od kojih su neke bile potčinjene Austriji. Nezavisna je bila samo kraljevina iz Piemonta (Sardinija). U cilju da objedini svoju zemlju, sardinijski premijer Kavur dobio je podršku imperatora Napoleona III uz dogovor da Austriji objavi rat. Rat je započeo

25. aprila 1859. godine i od samog početka, franko-sardinijska vojska je stalno napadala. Vojnici su progonili Austrijance što su brže mogli, plašeći se da se ne utvrde u poznatom četvorouglu koji su formirale tvrđave iz Verone, Lenjana, Peschiere i Mantove. Niko nije očekivao da će 24. juna u ranim jutarnjim satima izbiti odlučujuća bitka koja je trajala jedan dan, na frontu dužine šesnaest kilometara. Približno 350.000 ljudi je učestvovalo u bici. Ishod je bio užasan - oko 6.000 mrtvih i 40.000 ranjenih.

To veče, posle krvavog masakra, dvojica imperatora su bila šokirana, isto koliko i njihove trupe kad su svojim očima videle strašne posledice borbe. I pored pobeđe, Napoleon III je 11. jula 1859. godine u Vilafranki potpisao primirje. Primirje je predstavljalo važnu prekretnicu u ujedinjenju država u Italiji i nezavisnost zemlje, ali još je značajnije mesto koje Solferino ima u istoriji, zahvaljujući jednom običnom čoveku koji je u njemu boravio, takoreći, slučajno.

***

U svojim *Memoarima* Dinan je napisao: „Bio sam mnogo zabrinut za ono što se može desiti ranjenicima. Da, bio sam turista, ali turista čiji je mozak bio obuzet pitanjima čovečnosti“. Uostalom, on je prolazio kroz severnu Italiju da bi francuskom imperatoru predstavio alžirski portfelj.

Mesec dana pre toga, objavio je *Imperija Karla Velikog ponovo vraćena ili Sveta rimska imperija obnovljena od*

Njegovog veličanstva imperatora Napoleona III ²⁰. Tu on naglašava da „imperator Napoleon III, legitimni naslednik Napoleona I i Napoleona II, jedinstveni i pravi naslednik rimskih imperatora i Karla Velikog, mora da spasi Evropu od anarhije i da vrati „veliku naciju” na svetski nivo da bi ponovo ovladala narodima u univerzumu“.

Anri je stigao u Alžir obučen kao kolonizator (zbog čega je dobio nadimak „muškarac u belom“), pa se tako naoružan preporukama generala francuske armije, iz Pontremolija u Apeninima, vratio scenama borbe. Već posle bitke, stigao je u Kastiljone, mesto udaljeno sedam kilometara od Solferina.

***

U tom gradiću, Francuzi su osnovali jednostavnu terensku bolnicu u kojoj se lečilo na hiljade povređenih vojnika.

U subotu, 25. juna 1859. godine, čovek iz Ženeve, stupio je na scenu: „Jao, gospodine, imam velike bolove!“, rekao mi je neko od tih nesrećnika; (...) pokvasio sam njegove usne hladnom vodom“. Tog dana, Dinan je opisao sebe kao radnika-samotnjaka koji pomaže drugima. U nedelju, 26. juna, pomoću žena iz Kastiljonea, Anri je organizovao najhitniju pomoć, dajući ranjenima da jedu i piju, prao im je krvava tela i tretirao rane. U ponedeljak 27. juna, Anri je poslao kočijaša iz Breše, van Kastiljonea da kupi kamilicu, majice i duvan. Primetio je da

---

²⁰ *L'empire de Charlemagne rétabli*

njegov primer prate i žene iz Kastiljonea, ne praveći razliku u nacionalnoj pripadnosti vojnika, pomažući svim ranjenima podjednako. „Svi smo braća“²¹, vikale su prateći njegov primer. Istog dana poslao je zahtev grofici Valeri de Gasparen, svojoj prijateljici u Ženevi, filantropu i učesnici Preporoda: „Protekla tri dana gledao sam kako svakih pola sata duše napuštaju tela vojnika u neopisivom stradanju“. Kasno tog popodneva, on je napustio Kastiljone.

U utorak, 28. juna, posle dužeg obilaska, stigao je u francusko vojno sedište u Kavriani, gde se pokorio *rimskoj imperiji*. Nakon toga je svoje delovanje nastavio u crkvi Kjeza Mađore. U četvrtak, 30. juna, otišao je u Brešu gde je boravio skoro nedelju dana, obilazeći bolnice, prisustvovao amputacijama, delio duvan i odnosio se kao car. U Ženevu se vratio 13. jula.

***

Dinan se brzo vratio profesionalnim obavezama. Međutim, da li su te obaveze bile drugačije od obaveza njegovih savremenika koji su se suočavali sa istom situacijom? Znamo da su dr Lui Apia i poslovni čovek i konfekcionar Filip Sišar, takođe bili u Italiji za vreme borbi. Njih dvojica su brinuli o ranjenicima, ali kad su se vratili svojim svakodnevnim obavezama, nisu ništa konkretno radili da bi pomogli vojnicima.

---

²¹*Tutti fratelli*

Članovi Jevangelističkog udruženja, 11. jula 1859. godine poslali su u severnu Italiju pet studenata teologije da dele hranu i odeću i da ranjenicima budu od pomoći, ne praveći razliku po nacionalnosti ili religiji. Zabrinuti za koordinaciju aktivnosti, članovi Udruženja postavljaju Dinana za „lokalnog člana Komiteta“. U isto vreme, grofica De Gasparen objavljuje dugačke isečke pisma od 27. juna u *Ženevskim novinama* i u drugim dvema prestižnim pariskim novinama. Međutim, ni članovi Jevangelističkog udruženja, ni grofica, nisu predložili stalne aktivnosti za pomoć ranjenim vojnicima.

Dinanova reakcija na okolnosti i ne izgleda toliko izvanredna u poređenju sa reakcijama drugih, osim u jednoj stvari. Dobrovoljna dela nisu vodila dugoročnim dogovorima, kao što je bio slučaj i sa okončanjem prethodnih međunarodnih kriza. Samo je jedna osoba razmišljala o institucionalnom razvoju i istrajno i uspešno ga realizovala - Anri Dinan.

Sećanje na Solferino

Još neoporavljen od traumatičnih doživljaja, Samarićanin iz Kastiljonea očajno se trudio da alžirski mlinovi postanu profitabilni. Sve do 1861. godine bio je okupiran time. Ipak, osećao je potrebu da podeli uspomene koje su ga proganjale. Za jednu godinu je napisao knjigu *Sećanje na Solferino*²², koja je objavljena u novembru 1862. godine. Tih 115 stranica su mu obezbedile mesto u istoriji. Konsultujući se sa stručnjacima iz oblasti umeća ratovanja, on je rekonstruisao tok bitke. U prvom delu knjige ističe herojsko ponašanje vojnika, ali puno je i jezivih opisa i detalja: otkinute vilice, polomljeni ekstremiteti, ostaci ljudskih tela, odsećene glave, otvorena creva prekrivena mušicama...

Drugi deo knjige u kome se opisuju zaboravljeni ranjeni vojnici u Kjeza Mađore je još potresniji. Seća se šta je video i iskusio i baš ta svedočenja i stil pisanja daju knjizi snagu. Njegov stil pisanja pohvalili su najbolji pisci nove generacije. Njegova knjiga trebalo bi da se zove *Sećanje na Kastiljone*.

Četnaest stranica iz poslednjeg dela ispunjeno je pitanjima i odgovorima autora: „Da li bi bilo moguće, kad nema rata, formirati udruženja za pomoć i brigu o ranjenima u ratnim

---

²²*A Memory of Solferino (Un souvenir de Solferino)*

uslovima, od strane posvećenih i potpuno kvalifikovanih volontera?“ I na kraju, Dinan pretpostavlja novi neutralni koncept, kojim će države zastupati ideju za „neko međunarodno načelo, koje će biti odobreno konvencijom, biće postojano po samoj svojoj prirodi, i štitiće ranjene vojnike i one koji se o njima brinu“.

***

Dinan je svoje ideje iskoristio u javnosti. Nezadovoljan time da prvo izdanje knjige da prijateljima i poznanicima, on je poslao kopije različitim evropskim monarhijama i članovima elitnih krugova koje je upoznao tokom svojih aktivnosti. Sledilo je i drugo izdanje knjige u decembru 1862. godine, koje je sadržalo tekst prvog izdanja i imalo prerađenu koranicu i kratak predgovor.

Željan da probudi saosećanje i u javnom mnjenju, Dinan je u februaru 1863. godine izdao i popularnu ediciju u 3.000 kopija, značajno izmenjenu i praktičniju za držanje. U specijalnoj ediciji on je predložio formiranje nacionalnih komiteta, pojasnio je ulogu udruženja za pomoć i dao pojašnjenje o koristi Samarićana u vreme mira, prirodnih katastrofa i epidemija.

Sledili su prevodi: nemački (jedan objavljen 1863. godine i još dva naredne godine), holandski (1863) i italijanski (1863). Pokušaji da se knjiga prevede na engleski, ruski i švedski jezik na početku nisu uspeli.

Dinan je znao kako da upotrebi novine. U *Ženevskim novinama* bila je laskava kritika za knjigu. Istaknuti publicista Sen-Mark Žirarden, 15. februara 1863. godine predstavio je delo u *Časopisu za debate*²³. Isecci iz Dinanove knjige bili su istaknuti 16. maja 1863. godine u veoma poznatom mesečnom časopisu slavnog pisca Čarlsa Dikensa, *Tokom cele godine*²⁴.

***

Reakcije na knjigu bile su pozitivne i većina je već znala za nju. Oficiri armije, crkveni ljudi, istoričari, filozofi, bankari i žene iz visokih krugova aplaudirali su Dinanovoj smelosti kojom prikazuje najnepodnošljiviji aspekt ratovanja. Mnogo njih je poželego da njegovi predlozi imaju uspeha. Čitalačka publika se uskoro proširila i izvan lokalnog područja. Na primer, trinaest monarhija je izrazilo „posebni interes“. Međutim, nisu bile dovoljne samo široko rasprostranjene reči hvale. Šta misle stručnjaci? General Difor, koji je bio uticajna ličnost, sumnjao je u praktičnost predloga. Florens Najtingejl, autoritativna ličnost iz redova vojne medicine, naložila je svojoj sekretarici da pošalje listu sa prigovorima.

Sve dok su generali i plemići diskutovali o Dinanovim idejama, stvari su išle svima u korist. Kad je došlo vreme da se ideje realizuju, stvari su se komplikovale. Realisti su bili opsednuti teškoćama. Oni koji su predlagali druga rešenja,

---

²³*Journal des débats*

²⁴*All the Year Round*

počeli su da protestuju. Nigde se nisu mogli naći dobrovoljci. Srećom, filantrop iz Ženeve reagovao je pozitivno.

Ženevsko udruženje od javnog interesa ²⁵

Udruženje je bilo osnovano 10. januara 1828. godine, a 1863. godine brojalo je 164 člana. Uglavnom se bavilo prosvetom, a ulagali su se napori da se pobedi siromaštvo. Sasvim logično, nije se bavilo sudbinom ranjenih vojnika. Udruženje je često vodio general Difor. U to vreme je bio i mlad, dinamičan predsednik, željan da nađe „pukotinu“ koja će mu omogućiti da napusti često korišćene puteve i da odigra značajnu ulogu.

Advokat Gustav Mojnje je bio član Udruženja od 1855. godine. Zahvaljujući bogatstvu svog oca i žene, nije imao potrebe da zarađuje za život. Po prvi put postaje predsednik u decembru 1857. godine i predsedavanje je trajalo do januara 1861. godine, kada postaje zamenik predsednika. Zatim se ponovo vratio predsedničkoj funkciji u trajanju od dve godine, 1862-1864. Gustav je predstavljao Udruženje na Međunarodnom kongresu o blagostanju u Briselu 1856, Frankfurtu 1857. i Londonu 1862. godine. Brojni izveštaji i

---

²⁵*The Geneva Public Welfare Society (Société genevoise d'utilité publique)*

publikacije, uključujući i *Bilten*,²⁶ bili su veoma poštovani. Mojnien je, bez sumnje, bio milosrdna i vodeća figura institucije.

***

U novembru 1862. godine, Mojnien dobija primerak knjige *Sećanje na Solferino*. Otkad je preuzeo inicijativu da se sretne sa autorom, shvatio je da Anri nije imao isplaniranu strategiju za praktičnu primenu svojih predloga. Brojni pokazatelji iz tog vremena ukazuju da Dinan nije mislio da svoj projekat za pomoć sprovede u Ženevi, već u Parizu. Uz podršku Gustava Mojniena i Gijoma Anrija Difora, 8. decembra 1862. godine, konkurisao je za članstvo u Ženevskom udruženju od javnog interesa.

Dinan i Mojnien brzo reaguju. Mojnien zaseda Centralnim komitetom 15. decembra 1862. godine i predlaže osnivanje jedne forme upravljačkog tela, koje bi trebalo da privuče pažnju Međunarodnih filantropskih kongresa, sa ciljem formiranja korpusa volonterskog medicinskog osoblja u napuštenim državama u kojima je bilo ranjenih vojnika. General Difor, čija su gledišta bila veoma cenjena, smatrao je da se jedna takva aktivnost ne uklapa u nadležnosti Udruženja!

Kao odgovor na to, Mojnien menja taktiku. Početkom 1863. godine, probao je da dobije podršku Međunarodnog kongresa za blagostanje, koji se održavao u Berlinu, u septembru

---

²⁶*Bulletin*

1863. godine. Mojnje i Dinan ponovo doživljavaju neuspeh, jer je Organizacioni komitet kongresa odbio da razmatra njihov predlog.

Ponovni neuspeh nije obeshrabrio Dinana. Naprotiv, 9. februara 1863. godine, on je ubedio Generalni savet Ženevskog udruženja od javnog interesa da formira mali komitet da bi razmatrao Dinanove predloge. I konačno, dobronamerni filantrop, u Ženevi dobija zeleno svetlo za budući Međunarodni Crveni krst, iako tada nije bio svestan šta je napravio!

Međunarodni komitet Crvenog krsta

Komitet je održao prvi sastanak 17. februara 1863. godine. Difor je bio izabran za predsednika, Gustav Mojnje za potpredsednika i Anri Dinan za sekretara. U sanitetskoj službi su bili Lui Apia i Teodor Monoarja. Njihov je zadatak bio da se konsultuju sa članovima Kongresa za blagostanje u Berlinu da bi formirali telo sa volonterskim medicinskim osobljem. Na predlog Mojnjea uz Dinanovu podršku, članovi Komiteta žurili su da formiraju Stalni međunarodni komitet za pomoć ranjenim vojnicima u vreme rata. Posle nekoliko izmena, sadašnji naziv Međunarodni komitet Crvenog krsta prihvaćen je 1876. godine. Izbor naziva govori mnogo. Deklarisanjem kao „stalni“, članovi Komiteta odgovorili su željama Dinana da se formira telo koje će delovati u ratu i u miru i razlikovaće se od drugih

humanitarnih krugova. Time što su ga članovi opisali kao međunarodni, jasno je bilo da će rad mladog Komiteta biti proširen i izvan državnih granica.

Dinan ponovo ide u Pariz gde su mu reakcije vodećih ličnosti išle u prilog. Književni i novinarski krugovi sa Sen-Markom Žirardenom, pacifistički krugovi sa Frederikom Pasijem, bankari sa Teodorom Vernom i Fransoa Bartolonijem i skup diplomata sa grofom Adolfom de Sirkurom nisu štedeli komplimente: „Tvoja je knjiga iskrena i krajnje objektivna. Tvoj projekat zaslužuje odobrenje i podršku skromnih ljudi u svakoj zemlji“.

U prvim mesecima rada, članovi Međunarodnog komiteta su širili granice poznanstva i, pre svega, radili zahvaljujući njihovom sekretaru, čija je knjiga *Sećanje na Solferino* bila nadaleko poznata. Dinan je kontaktirao i novinare i dobio je podršku simpatizera, kao na primer od pastora Petavela u Nešatelu i Diboa Remonea, savetnika u sudu u Berlinu.

Onda se desio neočekivani udar. Na otvaranju sastanka 25. avgusta 1863. godine, Mojnie je informisao svoje kolege da se neće održati Berlinski kongres za blagostanje. Kad su članovi Međunarodnog komiteta uvideli da su njihovi planovi pomereni, odmah su odlučili da organizuju sličan događaj u Ženevi.

Dinan i Mojnje nisu gubili vreme. Vladama su 1. septembra poslali *Ženevski raspis*²⁷ informišući ih da Međunarodni komitet iz Ženeve organizuje konferenciju za razmatranje mogućnosti stvaranja tela volonterskog medicinskog osoblja i komitete samo za ovu svrhu. Nacrt ugovora je bio stavljen kao prilog uz poruku u kojoj je objašnjen koncept Nacionalnog komiteta, uloga Međunarodnog komiteta, pozicija medicinskih sestara u odnosu na vojne vlasti i predlozi za usvajanje zajedničkog karakterističnog amblema.

***

J.H.C. Bejsting, kalvinista, pobožan kao i Dinan i glavni hirurg u nemačkoj armiji, bio je fasciniran knjigom *Sećanje na Solferino*. Počeo je da prevodi knjigu na nemački jezik. Bila je objavljena početkom 1863. godine i napravila je čudo. Kraljevska porodica, novinari, narod u Holandiji, svi su bili oduševljeni idejom njenog autora!

Bejsting je 12. avgusta naredio svom korespondentu da ubrza susret sa izvesnim dr Engelom, koji je trebalo da održi sastanak o statistici u Berlinu. Nemački hirurg odigrao je ključnu ulogu u ovom posredovanju, jer su na jednom od susreta bili vojni lekari koji su upoređivali medicinsku statistiku civila i vojnika. Hirurg je u nekoliko navrata održao govore. Dinan se držao plana da putuje u Nemačku.

---

²⁷*Circulaire de Genève*

Do tada, Anri je bio glavni u operacijama. Razume se, Mojnien ga je vodio kod bogataša, ali od toga nije bilo nikakve koristi. Po prvi put neko mu je ponudio obećavajuće rešenje – to je bio Bejsting!

Peti međunarodni kongres statistike održao se od 6-12. septembra u glavnom gradu Prusije. Dinan je bio na listi članova kao „švajcarski delegat-Ženeva“, ali nije održao govor. Na sreću, Bejsting je imao priliku da govori o Međunarodnoj konferenciji, čije je održavanje bio Dinanov predlog. I pored svoje elokventnosti, Bejsting nije bio ubedljiv, što je i predsedavajući potvrdio: „Kongres treba samo da uvaži napore g. Dinana, ukaže mu zahvalnost, i ostaje nada da će planirana konferencija u Ženevi da doprinese da se smanji broj žrtava u ratu“.

Sekretar Međunarodnog komiteta, svojom veštinom, prikazao je dešavanja u mnogo povoljnijem svetlu. Iz Ženeve je poslata pošiljka 1. septembra, koju prima 15. septembra 1863. godine. To je bio kratak dokument, koji je štampan u štampariji *Royal Printer, Berlinski raspis*²⁸, sa namenom da dopuni *Raspis*. Počinje sa neverovatno dvosmislenom rečenicom: „Njegovo visočanstvo, grof iz Ojlenburga, ministar unutrašnjih poslova Prusije, formalno zatvara Berlinski kongres statistike u subotu, 12. septembra. Na sastanku, Kongres koji je bio konsultovan za predmet formiranja *Postojanih međunarodnih udruženja za*

---

²⁸*Circulaire de Berlin*

pomoć ranjenim vojnicima u vreme rata, usvojio je rezoluciju koja je potpuno išla u korist projektu“. Uz pomoć pruskog ministra i očigledno odobrenje prisutnih na Kongresu, Dinan je pozvao na neutralnost „medicinskog osoblja“ i „priznavanje volontera koji pomažu ranjenima“. To je uradio u ime Međunarodnog komiteta koji čak i nije bio informisan o promeni. Nakon slanja *Berlinskog raspisa*, Dinan je krenuo sa širenjem dobrih vesti.

U Drezdenu je 2. oktobra Anrija dočekaao kralj Hon iz Saksonije, gde je i dobio kraljevsku zaštitu i prethodni dogovor za slanje delegata. Tačnije, Anri je ponavljao jednu kraljevu rečenicu: „Uradiću sve što budem mogao da svaka nacija koja se ne priključi ovom humanitarnom poduhvatu, sigurno dobije negativnu kritiku javnog mnjenja u Evropi“. Ostatak dana i najveći deo sledeće večeri, Dinan je proveo u objavljivanju vesti o poluoficijelnoj podršci Saksoniji i konačnoj odluci njihovog kralja, kojeg su svi u Evropi poštovali.

Iz Drezdena Anri je otišao u Beč, gde mu je švajcarski ambasador organizovao prijem kod nadvojvode Rejnera, jer imperator nije bio u glavnom gradu. U Minhenu je 12. oktobra primljen od strane bavarskog ministra za rat. U Štutgart, glavni grad kraljevstva Vitemberg, stiže 14. oktobra. Kod velikog vojvode od Hesa u Dramšad, stiže 17. oktobra. U Karlsruhe 18. oktobra. Svaka od ovih država saglasila se da pošalje svoje delegate na Konferenciju u Ženevi. Neumorni Ahija je 20. oktobra prisustvovao sastanku Međunarodnog komiteta. Kritičari nisu nikad zaboravili Mojnieovu tvrdnju o *Berlinskom*

raspisu: „Mi smo mislili da ti tražiš nemoguće“. Niko od ostale trojice članova nije popravio ovu zajedljivu kritiku, sekretar nije dobio podršku svojih kolega. Kakva suprotnost između dočeka nemačkih vladara i strahova ljudi iz Ženeve!

Konstitutivna konferencija, 26-29. oktobra 1863.

godine

Dinan je bio oduševljen kad je video listu od trideset šestoro ljudi prisutnih na Konferenciji. I stvarno, četrnaest država je pokazalo svoju zainteresovanost poslavši svoje zvanične delegate. Mojnien i Dinan su imali listu učesnika, agendu Konferencije, kao i nacrt ugovora. U večernjim satima diplomatama su organizovali prijeme da bi se družili i bolje upoznali. Mesto dešavanja je bila palata *Atene*²⁹. Nisu bili pozvani predstavnici lokalne Vlade Ženeve. Iako su učesnici želeli da Konferencija bude mesto razmene stavova vladinih delegata, njeni organizatori su izbegli svaku pomoć domaćih političkih vlasti.

***

---

²⁹*Palais de l'Athénée*

Na kraju zasedanja, Difor je rekao da vredi pogledati ceo projekat sa svim detaljima, bez obzira da li će postati utopija ili realnost. Zatim je pozvao Gustava Mojniea da predsedava.

Mojnie je samo spomenuo *Ženevski raspis* od 1. septembra 1863. godine i nastavio sa ignorisanjem *Berlinskog raspisa* i poziva na neutralnost. Posle nekoliko komentara o miru i ratu, on je nastavio sa zajedljivim opaskama upućenim svom dragom kolegi Dinanu: „Organizacija volonterskog medicinskog osoblja, koja je predložena u knjizi *Sećanje na Solferino*, naišla je na velike kritike, ali ta knjiga sadrži izvrsnu ideju koja zaslužuje detaljnije razmatranje“.

Nakon toga je sekretar Komiteta, g. Anri Dinan, pročitao listu članova Konferencije i podelio veliki broj isečaka (11 stranica) iz svoje prepiske sa Međunarodnim komitetom.

Diskusije koje su sledile davale su opšte preporuke samog rada. Nekoliko govornika odalo je priznanje čoveku koji je smislio ideje. Na primer, hirurg i major Landa iz Madrida: „G. Dinan je posvetio pažnju bojnopolju Solferinu i kao da mu je laknulo kada je time uputio poziv za pomoć, koji je imao moćni odjek svuda okolo“.

Konačno je došlo vreme da se diskutuje o najvažnijem. Duge rasprave povremeno su postajale zategnute jer deo govornika nije hteo da se mrdne sa mrtve tačke, pa je tako nacrt ugovora transformisan u deset Rezolucija. U svakoj zemlji, Komitet će organizovati podršku medicinskim uslugama u ratnim uslovima u saradnji sa svojom vladom. U vreme mira,

pripremaće se materijali za pomoć i držaće se obuke za volonterska medicinska lica. U vreme rata, ova će lica biti stavljena „pod vojnu komandu“ i nosiće „belu traku sa crvenim krstom kao karakterističnim znakom na uniformi“. Bile su predviđene i međunarodne konferencije komiteta različitih zemalja. Ovo je bila vitalna odluka za budućnost Međunarodnog komiteta Crvenog krsta: „Komunikacija između komiteta različitih zemalja za to vreme, ostvariće se preko posrednika iz Ženevskog komiteta“. Izraz „za to vreme“ trajao je približno jedan i po vek!

Članovi Konferencije takođe su formulisali Preporuke, uključujući neutralnost ranjenih, zvanično medicinsko osoblje i medicinske sestre.

Konstitutivna konferencija je zatvorena 29. oktobra 1863. godine veličanjem autora knjige *Sećanje na Solferino*. U poslednjoj minuti, Dinanov holandski prijatelj je predložio članovima Konferencije da sastave izjavu koja će glasiti: „Gospodin Anri Dinan svojim naporima, sa međunarodnom studijom o mogućim načinima i efikasnoj pomoći na bojnopolju, sa Ženevskim udruženjem od javnog interesa i sa davanjem bezrezervne podrške, najiskrenije služi čovečanstvu i dobija veličanstveno priznanje svuda u svetu“.

Pripreme za Diplomatsku konferenciju, novembar 1863-jul 1864. godine

Međunarodni komitet imao je trojnu misiju: da raširi Rezolucije i Preporuke, da promovirše formiranje nacionalnih komiteta i da pripremi Diplomatsku konferenciju. Komitet je 4. novembra objavio *Izveštaj o Međunarodnoj konferenciji održanoj u Ženevi, 26, 27, 28 i 29. oktobra 1863. godine*, na kojoj su razmatrani načini kojima može da se smanji neadekvatnost medicinskih usluga na bojnopolju. Ko je napisao taj obiman dokument? Delo je bilo objavljeno bez imena autora, ali čiji je bio potpis na strani 49? „Sekretar Konferencije, Ž. Anri Dinan!“

***

U Ženevi je Međunarodni komitet odlučio da formira lokalni ogranak za volonterska medicinska lica. I tada je sekretar omogućio kontakte, regrutovao članove i 17. marta 1864. godine održao je konstitutivan sastanak. Isti su ljudi imali iste odgovornosti. Sastankom je predsedavao Difor, dok je Dinan bio domaćin i sekretar. Ogranak je osnovalo četrnaest stanovnika Ženeve. Oni su na sastanku odlučili da počnu sa svojim aktivnostima na bojnopolju u Ratu vojvoda,³⁰ u kome su se Austrija i Prusija borile protiv Danske. Prva dva delegata

---

³⁰*War of Duchies (Guerre des Duchés)*

Međunarodnog Crvenog krsta, Lui Apia i Čarls Meredit Van de Velde iz Holandije, poslali su kao posmatrači. Oni su i pioniri akcije organizovane od strane Međunarodnog komiteta Crvenog krsta, koji sada postoji već 153 godine!

***

Dobivši podršku francuskog imperatora, Dinan je započeo formiranje Nacionalnog komiteta u Parizu. U njemu je regrutovao važne ličnosti iz uticajnih krugova, kao što su bili bankar Teodor Vern, grof de Flavinji, filantrop Ogisten Košen i pukovnik Iber-Saladan, posle čega je Dinan održao prvu Generalnu skupštinu budućeg Francuskog komiteta. Dinan 25. maja drži ubedljiv govor kojim podseća na ciljeve i predlaže nacrt statuta. Pod kraljevim pokroviteljstvom, odmah je bio formiran privremeni Komitet kojim je predsedavao Fezansak, prestižni general i vojvoda iz Monteskjua.

Tokom prve polovine 1864. godine, Dinan objavljuje *Dobrotvornost na bojnopolju*³¹, jednu formu letopisa pokreta. Kako je posao napredovao, objavljivala su se i kasnija, prerađena izdanja sa obnovljenim informacijama. Neki su letopis smatrali pretečom *Međunarodnog pregleda Crvenog krsta*³², koji MKCK (Međunarodni komitet Crvenog krsta) objavljuje kontinuirano od 1869. godine.

---

³¹ *La charité sur les champs de bataille*

³² *International Review of the Red Cross*

Dinan je pokazao i vizionarske kvalitete time što je otišao dalje od čiste evropske hrišćanske sredine. Uz pomoć Žak Konrad Kerna, koji je bio posrednik švajcarskog ambasadora u Parizu, Dinan je uspeo da zainteresuje japanskog ambasadora. I još jednom se njegovo razmišljanje pokazalo briljantnim. Zemlja izlazećeg sunca je bila prva azijska zemlja koja je formirala Nacionalno udruženje Crvenog krsta.

***

Na sastanku održanom 13. marta 1864. godine, Napoleon III informisao je Dinana da Francuska želi da „sprovede predmet o neutralnosti na diplomatskom nivou“. Francuski ministar inostranih poslova je bio zadužen da informiše „sve kraljevske dvorove u Evropi“. Dinan je svojim kolegama preneo ovu vest od fundamentalnog značaja, jer se francuskom intervencijom dozvolilo da se iz nezvanične konferencije, Rezolucije i Preporuke smeste u dvor diplomatije, na najviši mogući nivo.

Francuski ministar inostranih poslova Drua de Lui je 22. aprila 1864. godine pozvao Dinana i potvrdio mu da Francuska želi da podrži Švajcarsku. Međutim, Francuska je želela da se konferencija održi u Bernu, sedištu Švajcarske vlade, odakle se šalju pozivnice. Dinan kao promoter svog rodnog grada, objasnio mu je da se pokret rodio u Ženevi i da ima ogromnu želju da se baš u tom gradu zaokruže ohrabrujući rezultati Konferencije iz oktobra 1863. godine. Francuski ministar se složio i Dinan je odmah informisao svoje kolege. Zahvaljujući

efikasnim koracima preduzetim od strane generala Difora, Švajcarska vlada bila je saglasna s tim i prepustila je stvar Međunarodnom komitetu. Tako je 6. juna 1864. godine, Federalni savet pozvao nacije na Diplomatsku konferenciju koja se održala 8. avgusta u Ženevi. Nekoliko dana kasnije, Francuska vlada je poslala poruke istim moćnicima da podržava inicijativu.

***

Šesnaest zemalja se saglasilo da pošalju svoje predstavnike pa je zbog toga bilo potrebno da se organizuje odgovarajući prijem. Konfederacija je poslala pozivnice. Uz pomoć Mojniea, Difor savršeno saraduje za Bernom, ali to se isto ne može reći za diplomatske odnose sa Ženevskom vladom.

Iz Pariza 7. maja Dinan informiše predsedavajućeg Državnim savetom i člana Radikalne partije, Šale-Venela, da je izabrao svoj rodni grad kao mesto za održavanje Diplomatske konferencije. U skladu sa napisanim, sve je zavisilo od njega: „Stvari koje činim... Francuski imperator mi je rekao prilično jasno, za interes... Od njega sam tražio...; Francuski imperator me je informisao da je potpuno voljan da učini ono što sam ga zamolio“. Njegove kolege nisu ni bile pomenute! Dinan je odredio Difora da bude odgovoran za pregovore sa lokalnim vlastima. Svako može da zamisli generalovu i Mojnieovu reakciju kada su otkrili kako ih je Dinan nadmudrio.

Odnosi između filantropa i Radikalne partije, koja je u to vreme bila na vlasti, bili su hladni i neprijateljski. Filantropi, kao

članovi Demokratske partije koja je bila poražena za vreme Revolucije iz 1846. godine, nisu hteli da se zadužuju kod Radikalne partije. To je bilo očigledno i iz arogantnog tona u provokativnom pismu od 7. maja. Isto su 29. juna 1864. godine potvrdili i Mojniovci poverenici. O odnosu prema planiranom izletu na jezero, nakon završetka Konferencije, Mojnio je rekao Dinanu: „Možda i možemo zamoliti Francuski savet da organizuje izlet, ali ne smemo dozvoliti Državnom savetu da preuzme organizaciju u svoje ruke, jer će pozvati sve svoje sledbenike i atmosfera na proslavi mirisaće na iskrivljenu demokratiju³³“. Ukratko, Ženevska vlada bila je dobra samo kad je bilo reči o pozajmljivanju njenih sledbenika i „divnih građanskih slugu za susrete“. Dinan je bio saglasan s tim: „Potpuno sam saglasan s tobom, mi ne želimo vašare“.

---

³³ *Od engleske kovanice „democrookery” (democracy and crookery)- (prim. prev.)*

Diplomatska konferencija u avgustu 1864. godine i Prva ženevska konvencija

Konferencija je počela 8. avgusta, a završila se 22. avgusta u Opštinskoj zgradi³⁴, u sobi *Alabama*³⁵, koja će postati poznata po međunarodnim slučajevima arbitraže. Bila je potpisana Ženevska konvencija³⁶, temelj međunarodnog humanitarnog zakona. Sastankom je predsedavao Difor. Mojnje je učestvovao kao zvanični delegat iz Švajcarske i bio je u pratnji dr Lemana.

Na Konferenciji se predstavilo šesnaest država, a dvanaest od njih ovlastile su svoje delegate da potpišu Ugovor: Baden, Belgija, Danska, Španija, SAD, Francuska, Velika Britanija, veliki vojvoda od Hese, Italija, Holandija, Portugalija, Prusija, kraljevstvo Saksonija, Švedska, Norveška, Švajcarska i Vurtemberg. Četiri države Brazil, Grčka, Meksiko i Turska izrazile su žaljenje što neće moći da učestvuju u pregovorima.

Čovek koji je smislio ideju, bio je ostavljen po strani. Bilo mu je dozvoljeno da prisustvuje, ali ne i da učestvuje na savetovanju, bez konkretno definisanog statusa. Da li su bili isto

---

³⁴*Hôtel de ville*

³⁵*Alabama room (Salle de l'Alabama)*

³⁶*The Geneva Convention*

privilegovani i Apia i Monoar i Van de Velde? Način rešavanja problema, fundamentalnih načela, poslednje donesene odluke, sve to potvrđuje Dinanovu viziju i intuiciju. Međutim, on nije mogao da učestvuje u debatama kao što je učestvovao na Konstitutivnoj konferenciji u oktobru 1863. godine, kada je bio ozbiljno uključen u koncipiranje pripremnih tekstova. Ženevska konvencija je bila usvojena i bez njega. Njegova uloga u Ženevi bila je marginalna, ali su se njegova intuicija za uspešan rad i hrabrost još jednom pokazale tačnom.

Tačnije, istog dana kada je bio potpisan finalni dokument, održavali su se dopunski izbori za prazno poslaničko mesto u Ženevskoj vladi. Partija koja je izgubila izbore, osporavala je rezultate, pa su počeli nemiri. Ljudi su uzeli oružje, bilo je pucanja, ubijanja. Neki su demonstranti verovali da državni poslanici mogu da pobegnu u opštinsku zgradu, pa su bili besni na njih.

Delegati na Diplomatskoj konferenciji 1864. godine. Foto-montažu je naručio Dinan, a svoju uramljenu sliku postavio je iznad delegata

Dinan je držao vrata zatvorena i pobunjenicima objašnjavao da se u zgradi nalaze jedino diplomate iz humanitarne Evrope.

Ako se može verovati njegovim *Memoarima*, Konferencija se završila bez nesrećnog slučaja: „I pored nejasnih vesti koje su stizale delegatima, oni nisu bili uznemireni. Međutim, stavljanjem svog potpisa, svi poštovani predstavnici dobrotvornih monarhija, koji su poslani za dobrotvorni rad, izvukli su se što su brže mogli, željni da vide lepotu jednog sistema, toliko različitog od režima u njihovim zemljama. General Difor i ja bili smo poslednji koji su napustili zgradu. Pozvao sam taksi i pratio tužne i umorne učesnike Konferencije“.

Sa završetkom Diplomatske konferencije, delegati su bili saglasni za buduću saradnju i napravili dogovor u kome je svaki detalj bio unapred isplaniran. Iako je Dinan bio isto toliko zainteresovan da se slika za javnost koliko i drugi, nije bio uključen u grupu koja je pozirala pred foto-reporterima, jer nije bio delegat. I pored toga, on se nije predavao i dokazao je da može da nadmudri profesionalne diplomate. Kao odgovoran za proslavu, njegov zadatak bio je da ovekoveči diplomate na fotografiji, ali su tehničke mogućnosti tog dana bile takve da se „porodični“ portret morao da se foto-montira. Tako je Dinan krišom zakačio svoj portret, stavljen u okvir sa cvećem na zadnjem zidu. I normalno, dominirao je u grupi!

Slava i propast

1866-1867.

U septembru 1866. godine Prusija slavi pobjedu nad Austrijom. Da bi pokazala poštovanje prema osnivaču Crvenog krsta, pruski monarh poziva Dinana da sedi za njegovim stolom na gala večeri. Dinan je lično razgovarao sa kraljem, kraljicom, princem i sa mnogo ljudi na dvoru. Među obožavateljicama, najveći entuzijazam je pokazala kraljica Ogista. Za vreme večere ona je gordo nosila amblem Crvenog krsta. Pozvala je i filantropa Dinana da joj se pridruži jedne večeri, da bi mu rekla koliko je jako bila dirnuta *Sećanjem na Solferino*. Ogista je čak i svog muža naterala da je pročita! I na kraju, poklonila je Dinanu „krasnu statuu Arhangel Mihaila, od alabastera i naredila da se krst na njegovim grudima oboji crveno“.

***

U julu 1867. godine, francuski glavni grad je bio domaćin sastanku Udruženja Crvenog krsta, a krajem avgusta održala se prva zvanična Konferencija Međunarodnog Crvenog krsta. Dinan je predstavio izveštaj o vojnim zarobljenicima. Trideset i prva Konferencija održala se 2011. godine.

Istog leta, Dinan je još jednom bio u funkciji zamenika predsedavajućeg, ovog puta na Generalnom komitetu delegata Svetske izložbe u Parizu. Crveni krst je zauzeo vidno mesto i

Međunarodni komitet je uživao u privilegijama. Dinan je napisao Mojnieu: „Mi smo jedini kojima je dozvoljeno da imaju brodove. Molim te, brzo nađi nekakve brodove za spasavanje, time što ćeš uključiti Udružena jezera; možemo da imamo nešto lepše sa nacionalnim bojama, sa ključem i orlom“. Za svoje napore Dinan je dobio značajno priznanje - zlatnu medalju od organizatora Svetske izložbe.

***

Francuska imperatorka 7. jula 1867. godine poziva prvog čoveka Međunarodnog Crvenog krsta. Ona želi da ranjeni i brodolomnici iskoriste zaštitu za ranjene vojnike u ratu na kopnu, zagarantovanu Ženevskom konvencijom.

U svojim *Memoarima* Dinan naglašava da se oseća kao da mu je dodeljen zadatak da se udvara: „Odgovorio sam da moja lična misija izgleda kao da je na samom kraju, ali da je francuska vlada u boljoj poziciji da preuzme inicijativu takve prirode. „Ne!“, odgovorila je imperatorka Evgenija. „To moraš biti ti!“

***

U leto 1867. godine, sa vitezom Legije časti i ličnim ambasadorom imperatorke, Dinan je dostigao vrhunac svoje slave. Međutim, proces njegovog pada već je započeo. Anri je bio administrator u banci *Kredi Ženevua*, koja je samo nekoliko meseci pre bankrotirala. Pažljivi Mojnien je 12. juna 1867. godine uznemirujućim tonom upozorio federalne predstavnike Svetske

izložbe u Parizu: „Važno mi je, u strogoj tajnosti, da vas upozorim na mogućnost obraćanja g. Anrija Dinana, koji je do sada vršio funkciju sekretara Međunarodnog komiteta. Razlozi zbog kojih ne želimo da nas on predstavlja u budućnosti, mnogo su ozbiljni. Bili bismo vam zahvalni ukoliko odbijete njegov predlog“.

Iz Pariza, odakle se nadao da će da vrati svoju finansijsku stabilnost, Dinan je poslao svoju ostavku na funkciju sekretara Međunarodnog komiteta za pomoć ranjenim vojnicima. Mojniov odgovor dobija 7. septembra 1867. godine: „Na jučerašnjem sastanku, Međunarodni komitet je pročitao pismo koje si mi poslao 25. avgusta. Komitet je razmotrio ne samo tvoju nameru da odstupiš sa funkcije sekretara, već i člana Komiteta, i da bi izbegli bilo kakav nesporazum, naložili su mi da te obavestim da je tvoja ostavka prihvaćena“.

Nijedna reč zahvalnosti za ponuđene usluge! Nijedna reč saučešća sa nesrećom svog starog „prijatelja“! Bankrotiran, nikada se neće vratiti u svoj rodni grad. Njegov je progon trajao više od 40 godina, a više od 39 godina svog života proveo je u Ženevi!

Anri Dinan, između Kapitolajn Hila i Tarpijan Roka³⁷

---

³⁷*Capitoline Hill and Tarpeian Rock*

Bankrot i progonstvo 1867. godine

Da bi razumeli katastrofu koja se desila Dinanu, treba naglasiti da njegova kompanija za mlinove u Alžiru *Mons-Džemila* nikada nije postala profitabilna i da Dinan nije obraćao dovoljno pažnje na to. Još gore, on se upustio u skupu trgovinu plutenim drvom. Kako su njegove investicije bile usporene nedostatkom likvidnih sredstava, on je počeo da se bavi rizičnim operacijama. Bez obzira što je akcionarima trebalo da isplati obećanu dividendu, odao se životu na visokoj nozi, hranio se u glavnom gradu, precenio je kapital kompanije, počeo je čak da otvara nove kompanije, ne prateći kursne razlike.

Na osnovu svoje ekspedicije u Kastiljoneu, šest godina pre, Dinan je 3. maja 1865. godine obezbedio prijem kod Napoleona III, kome je tražio podršku za osnivanje improvizovanog „alžirskog omniuma³⁸“. Dinan nije uspeo u ovoj svojoj nameri. Napravio je planove za „alžirsku kompaniju“ kao način da obezbedi nova sredstva, ali i to mu nije uspelo. Dao je sve od sebe da ugovori otkup sa uspešnim konkurentom. I opet nije uspeo. Pozvao je u pomoć i svoje prijatelje iz bankarskih krugova, ali i to nije uspelo.

---

³⁸ „*Omnium*“ dolazi od latinskog prefiksa „*omni*“ što znači svi ili svako - (prim.prev.)

Dugovi koje je Dinan imao iznosili su 300.000 franaka, suma koju mu je 1865. godine pozajmila banka *Kredi Lione*, za mlinsku kompaniju *Mons-Džemila*. Nadajući se da će da izbegne suđenja, Dinanova porodica je akcionarima dala sve što je posedovala u Alžiru. Anri je bio potpuno uništen. Daniel, njegov brat, izgubio je ,takoreći, ceo kapital. Prijateljski ugovor sa finansijerima najzad se pokazao razumnim, jer su oni povukli Dinanove investicije, sa nadom da će im one doneti profit.

Drugim lošim poslovnim projektom, Dinan kupuje pristanište u Felfeli ne računajući da li će se to isplatiti. U poslednjem kockarskom pokušaju, Anri uspeva da proda pristanište *Kredi Ženevua* gde je u to vreme bio administrator. Tom je transakcijom dobio 200.000 franaka, uz obećanje da će pristanište da proda za profitabilnu sumu nekom francuskom investitoru koji i nije postojao. *Kredi Ženevua* je bankrotirala 25. februara 1867. godine, pa nije bilo likvidatora da otkriju laži. Sud civilne pravde, koji je u to vreme bio Vrhovni sud Ženeve, 17. avgusta 1868. godine doneo je sledeću presudu: „G. Dinan, velikoposednik, koji je namerno slagao svoje kolege, mora snositi odgovornost za nastale gubitke u ovom poslu“. Kao posledica prodaje Felfele i odgovornost za bankrot *Kredi Ženevua*, morao je da plati potpunu kompenzaciju. Dinan se osećao osramoćenim i zbog toga što je, navodno, bio etiketiran kao jedini koji je lagao. Presuda je bila konačna i objavljena na naslovnoj strani u *Ženevskim novinama* i odštampana u

*Novinama vodskih sudova*³⁹, dvema najtiražnijim novinama u svim poslovnim krugovima i šire!

***

Prva posledica: U proleće 1867. godine Dinan napušta svoj rodni grad. Nikad se nije vratio i, osim u nekoliko retkih prilika, nikad nije video svoje roditelje, braću, sestre, rođake, prijatelje, voljene i one koji su verovali u njega. Druga posledica: Bankrot. Čovek koji je imao dva sekretara i kućnu posluhu, doživeo je bedu i siromaštvo. Treća posledica: Isključivanje iz Međunarodnog komiteta Crvenog krsta. Mojnie, Difor, Apia i Monoar, bez sumnje, imali su pravo da se udalje od „crne ovce“, zbog svog statusa koji su uživali u institucijama. Pravilnik Međunarodnog komiteta nije predviđao dogovore, a određeni su moćnici želeli da sedište humanitarnog pokreta bude u njihovim glavnim gradovima. Samo su moral i veštine koje su posedovali članovi Međunarodnog komiteta, obezbeđivali njegov opstanak i razvoj. Odatle je bila i potreba da se isključi pali anđeo, čovek koji je odbio da snosi posledice svog bankrota. Iako su Dinanovi podmukli poduhvati bili neposredno opravdani, moglo bi se naći neko rešenje za njega kad se stvari budu smirile. Ova je pukotina dovela do nemilosrdnog antagonizma između Dinana i Mojniea (iako je Mojnie delovao kao predsednik Komiteta, a ne kao samostalna ličnost). Obojica su trljali so na ranu. U toku celog svog života. Do smrti. I posle.

---

³⁹*Journal des tribunaux vaudois*

Nekoliko pokušaja oporavka

„Kada mi se desila katastrofa, bio sam ostavljen bez ičega, praznih ruku. Zauvek sam napustio Ženevu i preselio se u Pariz u maju 1867. godine. Moji neprijatelji su se bavili odvratnim klevetama, aludirajući da je istina to što se meni desilo. Posle tog perioda, prošao sam više meseci stanje nezamislivog bola, očaja, bede i gladi. Nisam znao šta da kažem, šta da uradim! Jedan čovek, Maks Gracija, dostojan poštovanja, predložio mi je izvanredan projekat za osnivanje *Univerzalne biblioteke* - kolekcije remek-dela svih generacija i svih država”. Da li ova potresna stranica Dinanovih *Memoara* odgovara realnosti? Verovatno da, imajući u vidu današnje postojanje *Međunarodne univerzalne biblioteke*⁴⁰ i tragove i podatke koji datiraju iz tog perioda. U svakom slučaju, projekat je otišao dalje od običnog reklamiranja, jer se ministar prosvetne imperije, Viktor Djurvi, pobrinuo da uključi kolekcije Svetske biblioteke u svaku biblioteku u Francuskoj. Bio je potpisan i ugovor sa bankarima. Maks Gracija je obezbedio investitore, a finansijski je pomagao Dinanu i zaposlio je Daniela (Anrijevog brata, koji je izgubio ogroman kapital u Alžiru), koji je sa svojom porodicom živeo u Parizu. Navodno su, krajem jula 1870.

---

⁴⁰*Bibliothèque internationale universelle*

godine, bile odštampane dve knjige. O čemu su bile te knjige?
Ne postoji istoričar koji je nekad video te knjige!

***

Dinan je umirio svoj duh sledećim događajem. U junu 1870. godine, kao autor knjige *Sećanja na Solferino* i osnivač međunarodnog rada sa ranjenicima, kao i za „zasluge za čovečanstvo“, ispred 6.000 ljudi u Cirkusu Napoleon⁴¹, bio je nagrađen Medaljom časti. Ali šta sa tim komadom metala, naspram milionskih dugova?

***

Početak francusko-pruskog rata od 1870. do 1871. godine, Dinan još uvek živi u francuskom glavnom gradu. Iako zauzet humanitarnim aktivnostima, on se naporno trudi da zaradi novac. Sa izvesnim doktorom Šeronom, učestvovao je u neuspešnom poslu sa oblogama za zaustavljanje krvarenja.

***

Kao što su Crveni krst i zavoji za povrede išli ruku pod ruku, tako je i Dinanu išla kolonizacija palestinskih i jevrejskih banaka. Vraćanje „odabranih ljudi“ bio je njegov san još iz

---

⁴¹*Le Cirque Napoléon*

nedeljne škole. Godine 1867. celo jedno poglavlje iz *Beleške o regenstvu iz Tunisa* posvetio je „običajima i sujeverjima Jevreja u Tunisu“, gde je naglasio da je obećana zemlja fascinirana dijasporom.

Zašto je u Konstantinopolju, u julu 1867. godine, bio prisutan i francuski ambasador, u isto vreme kad je carica Evgenija pozvala Dinana da diskutuju o ratovanju na moru? Odgovor se nalazi u drugoj tački dnevnog reda sastanka - pitanje Palestine. Prva dama Francuske videla je sebe kao pobornika Rimske katoličke crkve, konkretnije u svetom gradu hrišćanstva. Ono što je mogla da uradi jeste da se priključi jednom od Dinanovih projekata u kojima će „sveta mesta u Jerusalimu biti ponovo izgrađena na međunarodnom nivou i na način vredan za hrišćanski svet“. Naredila je ambasadoru Bureu da otkrije da li se mogu ostvariti dva specifična projekta: postavljanje Solomonovog akvadukta, koji je Jerusalim snabdevao pitkom vodom i izgradnja manastirskih konaka, kojima bi ona bila pokrovitelj. Kad su završili istraživanje iz te oblasti, diplomate i orijentalisti naglasili su rizik takvog poduhvata.

Pošto biva odbijen i od barona Hejmsa de Rotšilda, naš Ahija je dobio bolji prijem kod protestantskih fundamentalista, odnosno kod Udruženja hramova Vurtemberg. Oni su hteli da ponovo izgrade hram u Jerusalimu kao pripremu pred ponovni Isusov dolazak na zemlju. Dinan je bio angažovan da dobije odobrenje Turske, koja je u to vreme kontrolisala region. Dinanu je bila isplaćena obećana suma, ali on nije uspeo da dobije

odobrenje. Moderni templari cenili su njegove iskrene namere kao pregovarača i nisu mu zamerili zbog njegovog neuspeha u pregovorima.

Godine siromaštva i rivalstva

Kako da zamislimo nekadašnju svakodnevicu ovog velikog čoveka, sa toliko mnogo aktivnosti, projekata, komiteta i prestižnih sponzorstava? Ako možemo verovati Dinanu, najteže su mu bile godine u periodu od 1867. do 1870. godine: „Napustivši Ženevu u maju 1867. godine da bih branio Pariz za čije sam se interese žrtvovao, nisam imao nikakav kapital i bogatstvo, rečju, nisam imao ništa. (...) Šta je trebalo da uradim? Dvadeset i dve godine siromaštva, koje su često bile grozne, posebno prvih pet godina ispunjenih agonijom, bile su dovoljna kazna za moje budalaštine“.

Materijalnu bedu pratio je mučni osećaj krivice. Dinan je finansijski uništio svoje voljene, izigrao je poverenje svojih prijatelja i činio je nelegalna dela. Godine 1867. dotiče dno. Još je gore bilo to što nije bio svestan da su jedini razlog njegovog stradanja bile njegove greške. U njegovoj se glavi ugnjezdila misao da je napadnut od svojih prijatelja i kolega.

Bivši sekretar Međunarodnog komiteta je bio ubeđen da Mojnیه radi sve da bi ga diskreditovao u organizacijama Crvenog krsta širom Evrope.

Zbog toga se Dinan mudro osvetio. Iako više nije bio član Međunarodnog komiteta, niti je bio aktivni član bilo kog zvaničnog tela humanitarnog pokreta, ipak je tražio svoja prava kao osnivača ogromne organizacije i svoja pisana dela obeležio je amblemom Crvenog krsta.

Zadovoljavajući svoje želje još nemoralnijim ponašanjem, on je započeo protivnapad formiranjem društava, sličnih i rivalskih institucija koje su proizašle iz *Ženevske konvencije*. Na primer, 1847. godine lažno je upotrebio Crveni krst za *Belgijski bilten Svetske alijanse- Pregled međunarodnih dobrotvornih ciljeva na bojnوم polju u vreme mira*. Dinan nije imao dilemu da taj pregled nazove *Crveni krst*, isto kao što nije imao dilemu da mesečnom časopisu objavljenom od strane engleskog ogranka Svetske alijanse da naziv Crveni krst, što je izazvalo veliko nezadovoljstvo Međunarodnog komiteta Crvenog krsta kao jedinog zaštitnika amblema.

Ta iscrpljujuća borba mogla bi da se završi samo smrću dvojice protagonista. Niko nije mogao reći ko je od njih dvojice zadao najteže i najotrovnije udarce, ali ima dokaza koji sugerišu da je odbačeni Dinan bio manje sposoban da se bori sa njim.

Francusko-pruski rat od 1870. do 1871. godine i Pariska komuna

Napoleon III biva poražen u bici kod Sedana, 4. septembra 1870. godine i tada je proglašena Treća republika⁴². S obzirom na to da su veći broj seniora, koji su predstavljali francuski Crveni krst, bili bonapartisti ili rojalisti, brinula ih je pomisao da bi trebalo da se bave onima koji su prouzrokovali slom Imperije. Zbog toga su ih građani Ženeve zadužili da budu njihovi predstavnici u Republikanskoj vladi. Ministar spoljnih poslova Žil Favr 11. septembra primio je Dinana i nekoliko dana kasnije, u *Oficijelnim novinama*,⁴³ izlaze kopije *Ženevskih konvencija*, konkretnije petog člana: „Porodica koja će zbrinuti i zaštititi ranjenog vojnika, obezbediće sebi zaštitu. Stanovnici koji ranjenicima obezbede sklonište, biće oslobođeni regrutacije za vojsku, a posed im neće biti konfiskovan za vojne potrebe“.

---

⁴²*The Third Republic (La troisième République)*

⁴³*Le Journal officiel*

Kada su se stanovnici glavnog grada pobunili protiv dogovora francuskih vlasti i Nemačke, potpisanog u Versaju, *Pariska komuna*⁴⁴ uvela je revolucionarni režim koji je uneo strah brojnim vidjenim građanima. Zahvaljujući švajcarskom pasošu, Dinan je pomogao predstavnicima Crvenog krsta da pobjegnu iz glavnog grada. U jeku aktivnosti on je sebi obezbedio značajno mesto u istoriji. Razradio je i strategiju za pregovore između legalne Francuske vlade, pripadnika Komune i evropskih diplomata, ali je taj pokušaj primirja bio neuspešan.

Sluteći beznadežnost situacije u kojoj su se našli, pripadnici Komune nastavljaju da izvode svojevoljne egzekucije. I pored saveta svojih rođaka, Dinan ostaje u Parizu. Iz glavnog grada on je svedok zastrašujućih krvoprolića koja su se desila krajem maja 1871. godine kad su vladine trupe pobedile pobunjenike.

U Kastiljoneu Dinan otkriva tužni broj ranjenih vojnika. Nije bio prisutan u vreme pokolja, ali je znao da su se borili profesionalni vojnici. U tom kontekstu, mislio je da bi bilo razumno da traži lek za ratne posledice.

Anri se u Parizu umešao u paklene razdore, pokušavajući da reši stare dugove. Upušta se u pakao pobunjenika, čije učešće u pokolju kao da je bilo zapostavljeno. Bio je svedok represije

---

⁴⁴*La Commune de Paris*

nad narodom i civilnim borbama. Suočen sa najezdom nehumanosti, otkriva da je rat prouzrokovao nezamislivo krvoproliće i bilo je potrebno pronaći razloge za to.

Svetska alijansa reda i civilizacije

U rano leto 1871. godine, Dinan upoznaje Leoni Kastner, bogatu udovicu popularnog muzičara i kćerku bankara Bursoa. Ona je Dinanu ponudila smeštaj i pomoć da započne novi projekat.

Uspostavljanjem mira, Anri je uočio da je vladajuća klasa uživala u nemilosrdnoj represiji i bio je traumatizovan prihvatom Parižana i vodećih pripadnika Komune. Tako je Dinan osetio potrebu temeljnijeg delovanja. To je dovelo do osnivanja Svetske alijanse reda i civilizacije.

Prva Konferencija je bila održana u Parizu od 3. do 8. juna 1872. godine. Programu se priključilo više od hiljadu učesnika: „Svetska alijansa za osnovu uzima načela religije, porodicu, rad i imanje“. Dinan je bio čovek koji je dirigovao ovom idiličnom simfonijom. U najvećoj meri on je pisao članke u porodičnom časopisu *Bilten* i inspirisao ogranke Alijanse da počnu sa izdavanjem biltena. U Francuskoj je to bila *Zastava*

*Crvenog krsta*⁴⁵. U Belgiji je bio jednostavniji naziv - *Crveni krst*⁴⁶. Da bi izbegao neprijatnosti iz leta 1867. godine, on sebe proglašava za „stalnog sekretara“ francuskog ogranka i doživotnog međunarodnog počasnog sekretara engleskog ogranka. Interesantno je to što su se glavne sfere u kojima je Dinan bio uključen više bavile međunarodnim odnosima, nego društvenim mirom: ratni zarobljenici, međunarodna arbitraža i napor da se ropstvo okonča.

Zaštita ratnih zarobljenika

U toku svog života, Dinan se interesovao za više ratnih zarobljenika koji nisu bili zaštićeni Ženevskom konvencijom, pa je u više navrata delovao u njihovo ime. Kao što je poznato, na prvoj Međunarodnoj konferenciji Crvenog krsta, održanoj 1867. godine, Anri predstavlja referat na temu *Najbolji način obezbeđivanja finansijske i materijalne pomoći za ratne zarobljenike*. Iako je ovaj njegov referat prihvaćen, ništa se nije preduzelo u vezi sa ratnim zarobljenicima

Nacionalna asocijacija za promociju društvenih nauka 6. avgusta 1872. godine poziva Dinana da predstavi svoj predlog. Svoju prezentaciju je objavio kao *Predlog formiranja uslova za*

---

⁴⁵*Étendard de la Croix Rouge*

⁴⁶*La Croix Rouge*

ratne zarobljenike. Dinan 15. septembra 1873. godine drži govor u Brajtonu, još uvek u korist održavanja Konvencije o ratnim zarobljenicima.

Najpraktičnija inicijativa dolazi iz Pariza, gde je bio formiran Izvršni Međunarodni komitet za poboljšanje uslova za ratne zarobljenike u okviru Svetske alijanse. Dinan je bio međunarodni sekretar Komiteta. Kao i u slučaju Crvenog krsta, on priprema nacrt ugovora i lobira tamo gde može da bi bio siguran da će vladini delegati biti prisutni. Ideja izaziva veliki interes, koji se okreće protiv njenih promotera. Rusija prihvata ideju, primenjujući je u projektu o ratnim zakonima i običajima, čime primorava Komitet - inicijatora ideje da se povuče (Dinan i njegovi prijatelji su lišeni svega) i 1874. godine, u Briselu, organizuje Diplomatsku konferenciju, ali se poslednja deklaracija nikada ne ratifikuje. Iako je projekat bio dobar, on jednostavno nije uspeo.

Međunarodna arbitraža

Na Kongresu, koji je organizovala Svetska alijansa 4. juna 1872. godine, osnovan je Komitet sa ciljem da se uvede harmonija u legalno upravljanje međunarodnom arbitražom. Dinan je bio imenovan za zamenika predsednika.

Septembra 1872. godine, u Plimutu, Anri govori u korist Međunarodnog arbitražnog suda o načinima kako da se spreči

rat. Njegov govor je imao upečatljiv uspeh. Dok je bio u progonstvu u Engleskoj, Napoleon III napisao je sledeću poruku: „Hteo bih, gospodine, da ti zahvalim na laskavim rečima koje si izneo na Kongresu u Plimutu i da ti čestitam za iskrene napore i doprinos humanosti!“. Nekoliko novina je objavilo cele stranice Dinanovog govora, nekad i sa impresivnom najavom: „Jedan od najvažnijih i najčitanijih govora bio je govor gospodina Anri Dinana iz Švajcarske, osnivača Crvenog krsta i Ženevske konvencije“. Iako je bio zasut pohvalama, njegov međunarodni projekat za arbitražu je propao.

Borba protiv ropstva

Dinan je pročitao knjigu *Čiča Tomina koliba*⁴⁷ i imao je privilegiju da sretne autorku: „Krajem 1853. godine, sreo sam se sa gospođom Bičer-Stouv i sa gospođom Fazi-Maer, engleskom damom koja boravi u Ženevi, postaje njen stanovnik, a čiji suprug je rođak generala Difora. Gospođa je bila skromna i jednostavna, zastupala je klauzu humanosti u staroj Evropi“.

Beleške o regenstvu iz Tunisa (1857) sadrže jedno celo poglavlje o ropstvu. Posebna je pažnja posvećena slučaju sa Tunisom, gde je beg ukinuo ropstvo u svom kraljevstvu.

---

⁴⁷*Uncle Tom's Cabin (La Case de l'oncle Tom)*

Međutim, značajni fokus Dinanove studije bilo je poređenje statusa robova među islamskim i hrišćanskim zemljama, naročito u Americi. Sa jedne strane je humani tretman išao zajedno sa velikodušnim slučajevima oslobađanja robova. Sa druge strane je prava moć nasilnih gazda išla ruku pod ruku sa zakonima kojima se gospodarima dozvoljava da odseku jezik ili iskopaju oči ljudskoj gamadi.

Dok je Crveni krst bio na samom začetku, sekretar Međunarodnog komiteta pronalazi vreme da u proleće 1863. godine objavi *Ropstvo među Muhamedancima i ropstvo SAD*⁴⁸. U stvari, on je napravio kopiju svojih *Beleški*, ažurirajući ih i dodajući brojne komentare.

Deset godina kasnije, nepopravljivi internacionalista započinje isti posao, ovog puta u kontekstu Svetske alijanse. Priključio se moćnom britanskom i međunarodnom društvu protiv ropstva i aplicirao kod vlada zemalja da učestvuju u pripremnoj Konferenciji zakazanoj za mart 1876. godine. Projekat nije uspeo. Osim *Referata o trenutnom stanju trgovačke razmene crnaca*⁴⁹, ništa drugo nije ostalo. Dinan je u osnovi potencirao da je trgovina robljem rasprostranjena u mnogim delovima sveta, i da su sve relevantne vlasti znale za međunarodne dogovore kojima je bila osuđena.

---

⁴⁸*Slavery among the Mohammedans and in the United States of America*

⁴⁹*Mémoire sur l'état actuel de la traite des nègres*

Ovim neuspehom kao da je Anriju zadat smrtni udarac. Godine 1876. zajedno sa Svetskom alijansom, on nestaje sa scene.

Mračne godine

1875-1890.

Mnogi istoričari su voleli da ukrase misteriju godina koje je Dinan proveo u siromaštvu. Naš heroj u progonstvu između 1867. i 1870. godine, nesumnjivo da je iskusio pravu glad. Ali šta posle toga?

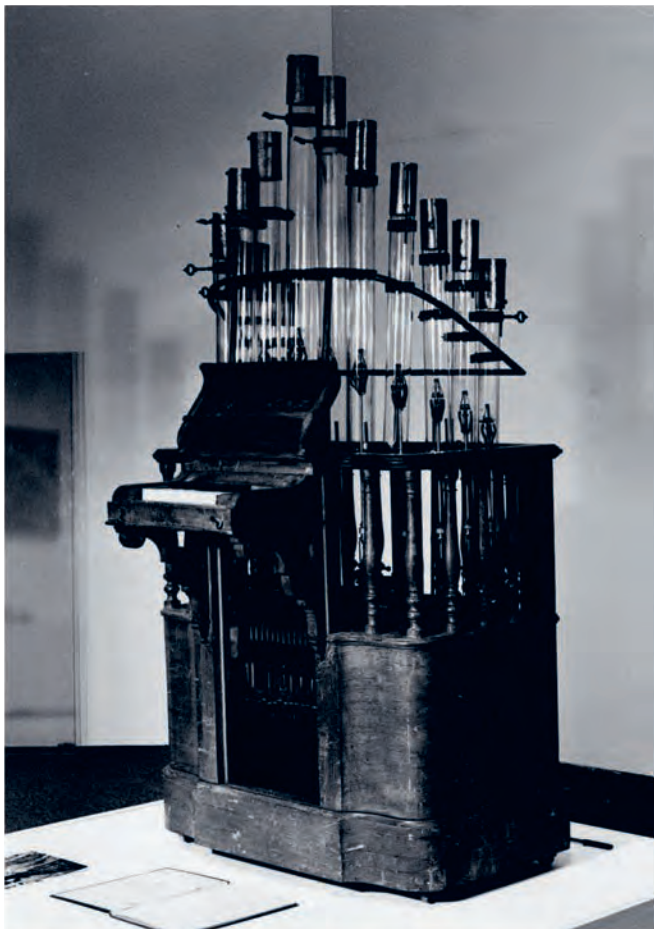
Godine 1871. on upoznaje Leoni Kastner. Teško je zamisliti da ova bogata udovica napušta čoveka za koga veruje da je siromašan. Njegov ujak David obezbeđuje doživotnu finansijsku naknadu za svog siromašnog unuka, koju može da koristi od 1874. godine. Između 1870. i 1890. godine, osiromašeni Dinan sve češće putuje. Kako je plaćao ta putovanja? Utisak je bio da, iako je Dinanov životni stil u vreme ovog mračnog perioda bio jednostavan, nije bilo potrebno da brine o svojoj budućnosti, sa materijalne tačke gledišta. Ne zaboravimo da je on radio!

Uzmimo slučaj pirofona. Frederik Kastner, sin njegove štićenice, najviše je voleo muzički instrument koji proizvodi zvuk pomoću sagorevanja gasa. Kako je bilo navedeno u

brošuri, pirofon je koristio uz orgulje, kandelabre ili stonane lampe da bi obezbedio svetlo, toplinu i muziku. Sve u isto vreme za samo jednu spravu! Naš stručnjak za odnose sa javnošću bio je odgovoran za marketing i promociju pirofona. Nažalost, rana smrt pronalazača i nesuglasice sa porodicom Kastner, ovom čudnom projektu nisu dali šansu za uspeh.

***

Dali smo realne razmere mitu o Dinanovim materijalnim poteškoćama, a sad pogledajmo priču o njegovim putovanjima. U proleće 1867. godine, administrator Kredi Ženeva napušta svoj rodni grad i dobrovoljno počinje doživotno izgnanstvo. Narednih deset godina radi sve što je u njegovoj moći da održi svoj status i otvara sedišta u Parizu, Londonu i Briselu. Nije baš najjasnije kako provodi vreme od 1875. godine, pa nadalje. Nekoliko puta ostaje duže vreme u Engleskoj. Najmanje dva meseca svake godine provodi u Štutgartu. U zimu 1877-1878. godine, putuje sa Leoni Kastner u Tičino i Rim. Anri takođe odlazi u više od četrdeset različitih mesta u Nemačkoj, Austriji i Švajcarskoj. Tokom tih deset uzbudljivih godina, često mu se gubi trag, a nekad i potpuno nestaje, kao što je slučaj između 1885. i 1888. godine.

Pirofon, orgulja sa muzičkim plamenom, koji je konstruisao Frederik Kastner, a neuspešno ga je promovisao Anri Dinan

***

Njegova prepiska i njegova autobiografska dela se poklapaju. Naš putnik patio je od dve bolesti - ekcema na desnoj ruci i gastritisa.

Godine 1880. žali se svom prijatelju i povereniku Rudolfu Mileru: „Još se ne osećam dobro i ista me bolest i dalje muči, a još gore, imam zdravstvene probleme sa žuči što mi smanjuje apetit“. I u nekoliko pisama, on se svom prijatelju poverava: „Zdravlje mi se poboljšalo, ali tri meseca nisam izašao iz sobe. Odmor mi je pomogao, ti se verovatno sećaš da mi je stvarno bio potreban odmor“.

To nas navodi na pomisao da je 1880. godine, naš heroj imao ozbiljne probleme sa nervima. Nigde nije mogao da nađe mir. Teško mu je bilo da provodi duže vreme sa porodicom ili nekom dragom osobom. Mučila ga nasavladiva potreba da bude sam. Smetala mu je galama, pa se povlačio u sebe. Sve je ukazivalo na to da je Anri doživeo ozbiljan nervni slom, koji je pogoršavao mislima da će mu neprijatelji učiniti neko zlo.

***

U leto 1878. godine zamolio je Milera da mu pošalje poštom preporučena pisma. Označio je svoja pisma upozorenjem o indiskreciji i krađi. Zašto?

Još od putovanja u Rim 1878. godine, verovao je da ga špijuniraju i prate. Bio je opsednut i čvrsto uveren da pisma ne stižu do njega, da nadgledaju svaki njegov najmanji pokret i da

je hotelijerima naređeno da ga prijave čim ga vide. U želji da prikrije tragove, izmišlja svakakve strategije, potpisuje svoja pisma sa „Pol“ ili „Hildič“, a svom korespondentu Rudolfu daje ime „Timoti“.

Godine 1882. bio je siguran da mu nisu dozvolili nosača na stanici u Cirihi. Nije iznenađenje što u septembru 1885. godine izjavljuje da je već tri meseci bolestan: „Kao rezultat stalnih progona od strane Francuza imao sam ozbiljne probleme sa jetrom i nervima“. Opsednutost gonjenjem pratila ga je tokom celog mračnog perioda, čak i do kraja njegovog života. Šta znamo o ljudima koji su verovatno hteli da mu naškode?

Uticajni Francuzi osudili su ga da mu Prusi plaćaju dnevnice za vreme francusko-pruskog rata od 1870. do 1871. godine. I oni koji su se zalagali za apsolutnu vlast rimskog pape (papisti), bili su obeleženi kao neprijatelji: Dinan je sa strašću bio uključen u kulturnu revoluciju⁵⁰. Druga grupa mogućih progonitelja bili su njegovi sunarodnici. Neki su fanatični kalvinisti odbijali da priznaju da je on otac Crvenog krsta, dok bi drugi sve učinili samo da povrate izgubljen novac od investicija u Alžiru.

Nije bilo važno da li su njegovi progonitelji bili stvarni ili izmišljeni, naš nesrećni heroj bio je ubeđen da oni postoje i

---

⁵⁰Na nemačkom jeziku „Kulturkampf“ - odnosi se na nemačku politiku u vezi sa sekularnošću i slabljenjem moći Rimske katoličke crkve u Prusiji od 1871. do 1878. uz ovlašćenje premijera Prusije, Ota fon Bizmarka - (prim.prev.)

da su aktivni. Da li je gubio razum? Nemamo zvanični dokaz koji bi to potvrdio. Međutim, ova primedba u njegovoj autobiografskoj svesci može opravdati tu pretpostavku: „Tri meseca u zatvoru zbog lutanja“. Šta je radio u tom dugom periodu dok je bežao od svojih biografija? Zatvor? To bi bilo iznenađujuće. Da li je bio zatvoren u psihijatriskoj instituciji? Ta mogućnost se ne može isključiti.

***

I pored toga što su ga proganjali zli duhovi, Dinan nije mislio da su ga svi napustili. To bi bilo daleko od istine. Imao je verne prijatelje i drage ljude koji su mu pomagali, verovali mu i slušali ga. Nemojmo zaboraviti njegovu porodicu. Njegove sestre An i Mari, braća Pjer-Lui i Daniel, unuci Anri Voše i Moris Dinan i unuka Elen Voše održavali su kontakt sa njim. Posebnu pažnju zaslužuju i dva druga izvanredna izvora podrške.

***

Leoni Kastner razveseljavala je njegove mračne dane: „Nekoliko meseci pre nego je uspostavljen red u Parizu, veoma bogata i velikodušna dama, koja zaslužuje najveće pohvale i koju nisam poznavao i nikad je ranije nisam video, došla je da me spasi bez mog poziva“.

Iako je prepiska između bogate udovice i jadne lutalice izgubljena, znamo da su oboje bili naklonjeni jedno drugom. Slede necenzurisani delovi iz *Memoara*: „Nikad nisam bio

ljubavnik te dame(...). Njen je šarm bio otmen, sa uvek staloženim temperamentom i smirenom živošću“. Međutim, ovaj par se razdvaja oko 1880. godine. U januaru 1888. godine kada je Leoni ležala na samrtnoj postelji, Anri nije bio pored nje.

Da li je Rudolf Miler, najverniji od svih, bio i nešto više? U svakom slučaju, nemoguće je pisati o tom periodu a ne pomenuti nemačkog učitelja Rudolfa, kojeg Dinan upoznaje 1877. godine.

Koja su osećanja vezivala ove dve ličnosti? Kada mu je pisao, Anri je ponekad upotrebljavao formu „ti“ i uvek mu se obraćao sa „moje drago dete“. On je govorio iz dubine svog srca: „Ako se može skupiti hrabrost iz pravog, čistog i dubokog prijateljstva, iz iskrene privrženosti, od hrišćana u pravom smislu reči (...), onda možeš imati takvo prijateljstvo u potpunosti i sa apsolutnim poverenjem i kompletnom sigurnošću“. Upotrebu poznate forme „ti“, prestao je da koristi posle 1885. godine kada se Rudolf oženio i ređe su se dopisivali. Između 1886. i 1890. godine, postoji samo jedno Dinanovo pismo Mileru. Prepiska se intenzivno nastavlja od 1891. do 1910. godine kada su razmenili oko 700 dokumentarnih, intimnih i emotivnih pisama.

***

U mračnim godinama, Dinan je počeo da ispisuje stranice preko sto svezaka sa plavim ili tamnim koricama, u kojima su kasnije istoričari pronašli njegove *Memoare*. Neke su

ispisane beleškama čitanja. Druge, otkrivaju referate kao što su *Francuska kakva jeste, upoređena sa Engleskom i Nemačkom*, gde Anri izražava veliki prezir prema „latinskoj rasi“ koju je smatrao degenerisanom. Kao što je mogao predvideti, budućnost je pripadala „nemačkim i anglo-saksonske rasama“.

Izvanrednu pojavu predstavlja pamflet *Jezuiti i Francuz*,⁵¹ izdat 1878. godine. Ovaj pamflet je postao izuzetno redak. Da li je njegov autor pokušao da ukloni svaki trag uvidevši surovost napisanog, kao kritiku za svoju drugu otadžbinu i rimske katolike?

***

Naš polemičar nekoliko puta je čitao *Otkrivenje Jovanovo* uz pomoć ezoteričnih legendi. Njegov cilj bio je da opiše budućnost čovečanstva, kao što je predviđeno Biblijskim proročanstvima, kako bi informisao svoje savremenike. Nacrtao je *četiri hronološka dijagrama sa simbolima nekih proročanstava iz Svetog pisma*, kojima pokazuje direktnu povezanost između velikih stradanja (ili druga poplava) najavljenih u Bibliji i početka neizbežnog Svetskog rata, krajem XIX veka.

---

⁵¹*Jésuites et Français*

Hronološki dijagram sa simbolima nekih proročanstava iz Svetog pisma

Razdoblje od 1875. do 1890. godine je bio period Dinanovog sazrevanja uprkos lošem zdravstvenom stanju.

Međutim, u najvećoj meri Anri je bio opsednut ciljem da vrati svoje očinstvo nad Crvenim krstom.

Osnivač ponovo otkriven

Hajden

Od 1888. godine pa nadalje, Dinan nekoliko puta boravi u Hajdenu, modernom odmaralištu za ljude sa zdravstvenim problemima, sa pogledom na jezero Konstanca, u kantonu Apencel. Dve godine kasnije, na sopstvenu inicijativu, osniva udruženje Crvenog krsta u Hajdenu i postaje njegov prvi počasni član. Iste godine, izvesni doktor Kolevil, u pokušaju da rehabilituje osnivača Crvenog krsta, objavljuje govor koji je Dinan održao u *Akademiji Rems*.

Dinan se 30. aprila 1892. godine trajno seli u lokalnu bolnicu u Hajdenu. Tamo uživa podršku doktora Altera, koji brine o njegovim ranama, i dobar je slušalac. Osim toga, učiteljica Vilhem Zondereger mu pomaže u prepisci i njegovim projektima sa knjigama. Dinan uspeva da pridobije *Petočne novine*⁵² iz Ciriha 17. maja 1895. godine, pa je u nedeljnom dodatku jedna cela strana bila posvećena njemu. U jesen iste godine, Anri je raširenih ruku dočekaao novinara Georga

Baumberga, koji Dinanu posvećuje ceo serijal u *Seint Galenskom časopisu Istočna Švajcarska*, i divan članak u jednom od vodećih nemačkih časopisa tog vremena *Preko zemlje i mora*⁵². Članak i serijal su bili senzacija. Na naslovnoj strani bio je raskošni portret starca sede brade i blistavih očiju. Jednostavan i odmeren članak u kome je, zapravo, Baumberg prevodio rečenice koje je Dinan smišljao o sebi. Ukratko, to je bila ekskluzivna vest u Evropi, koja je još upečatljivija jer se mislilo da je osnivač Crvenog krsta mrtav...

I to nije bilo sve! Dve godine kasnije, u Štutgartu je objavljeno delo *Istorijat o nastanku Crvenog krsta i Ženevske konvencije*⁵³ sa potpisom Rudolfa Milera, koji je u to vreme bio poštovani nemački profesor. Tekst je bio napisan na nemačkom jeziku koji se u to vreme govori, jeziku jednog od najučenijih istoričara. Istorijat je bio prihvaćen kao ozbiljno, autentično i objektivno delo. Teze u tom izdanju napisane su na 455 strana. Humanitarni pokret je osnovao jedan i jedinstven čovek - Anri Dinan. Načela i inicijative u periodu od 1859. do 1864. godine pripisuju se jedino njemu. Razume se da su mu pomogli i njegovi sledbenici i drugi članovi Međunarodnog komiteta, ali ništa više od toga.

Knjiga je očigledno bila uspešna svuda, osim u Ženevi. Svi su mislili da je konačno Crveni krst u Mileru pronašao istoričara sa kredibilitetom. Ženevska biblioteka ima originalni

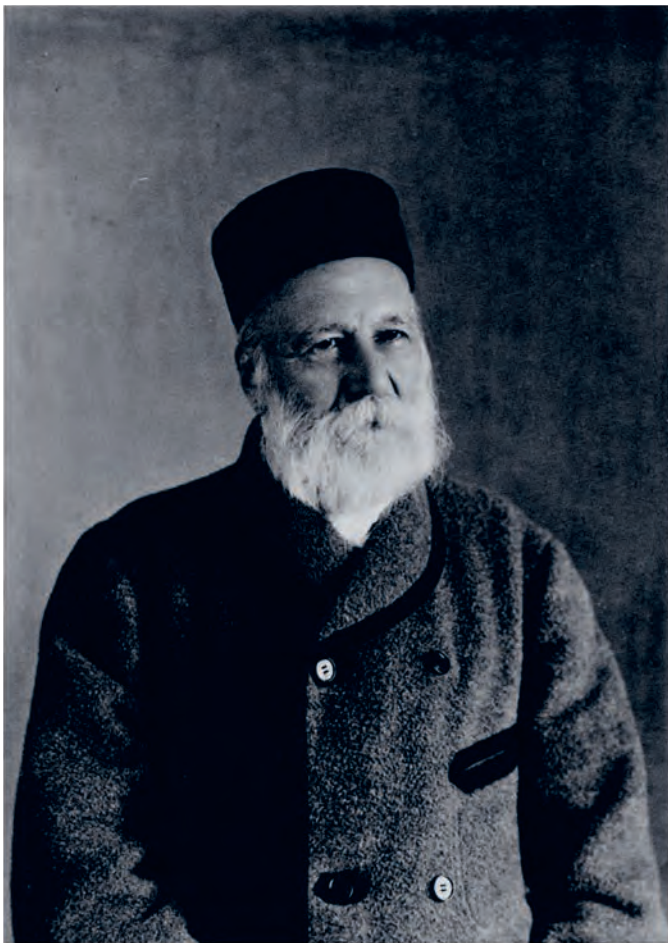
---

⁵²*Über Land und Meer*

⁵³*Entstehungsgeschichte des Roten Kreuzes und der Genfer Konvention*

tekst *Istorijata*, kao i originalne Dinanove rukopise, reč po reč, zarez po zarez, koje je na francuski jezik preveo njegov prevodilac uz saglasnost i detaljne instrukcije samog autora. Taktika je bila savršena, jer je Dinan ponovo vratio svoje mesto u humanitarnom panteonu.

Otto Rietmann

ST GALLEN®
11. Rorschacherstr. 11.

Isposnik iz Hajdena

89

Staromodni feminizam

Dinan se oduvek oduševljavao istaknutim i izvanrednim ženama, i poštovao je pomoć koju su mu pružile Hariet Bičer Stouv, Florens Najtingejl, kraljica Ogista iz Prusije i imperatorka Evgenija. Osim toga, bio je ubeđen da je brutalno društvo u to vreme sa pretnjom gledalo na civilizovanu ulogu svih žena koje su se zalagale za mir. Zbog toga je došao na ideju da stvori Zeleni krst, pokret za zaštitu žena i dece, isto kao što je Crveni krst štitio ranjene vojnike. Ovaj belgijski pokret je kratko trajao. Čak je izašao i mesečni časopis *Zeleni krst*⁵⁴. Međutim, taj poduhvat je prekinut 1890. godine, zato što se Dinan prebacio sa feminizma na pacifizam, uključujući klauzu o ženama u svojoj novoj kampanji o antimilitarizmu.

U potrazi za Nobelovom nagradom za mir

Godine 1890. počinje da radi na ambicioznom delu *Krvava budućnost*⁵⁵, koje je imalo za cilj da osudi imperijalističke politike evropskih država. Po njemu, rat

---

⁵⁴*Das grüne Kreuz (La Croix Verte)*

⁵⁵*L'avenir sanglant*

osiromašava čak i najsiromašnije. Povređuje ljude duboko u srži. Ubija, u nekoliko sekundi, uništavajući delo za koje su majka ili porodica potrošili dvadeset godina da ga završe. Konkretnije, korumpira mišljenje ljudi, jer zamenjuje hrišćansku vrednost ljubavi prema susedima, nasiljem. Njegovih sto i više pisanih strana nikada se neće objaviti, ali su bile dovoljan materijal za nekoliko članaka koje će pacifistu odvesti u uspon, da bi još više usavršio svoje ideje i izmislio šokantne izraze kao što je „Rat na rat“ ili „Vapaj siromaha“.

***

Godine 1895. Dinan se zainteresovao za buduću Nobelovu nagradu za mir i astronomsku sumu novca u gotovini, objavljenu u štampi. Za to dobija podršku Berte fon Zutner, jedne od vodećih figura evropske antiratne scene, koja objavljuje nekoliko njegovih članaka u svom poznatom časopisu *Dole oružje!*⁵⁶ Ona zajedno sa Anrijem, potpisuje manifest koji osuđuje kolonizaciju - *Poruka narodima Dalekog Istoka*⁵⁷.

Godine 1898. u *Predlogu Njegovog visočanstva-imperatora Nikolasa II*⁵⁸, pohvalio je rusku diplomatsku inicijativu koja je propagirala usporavanje trke naoružanja. Manje poznata je činjenica o podršci koju Dinan dobija od dr Smirnova, bogatog Rusa koji živi u Bernu. On je platio

---

⁵⁶*Die Waffen nieder! (Bas les armes!)*

⁵⁷*Adresse aux nations de l'Extrême-Orient*

⁵⁸*La proposition de Sa Majesté l'empereur Nicolas II*

štampanje *Poruka narodima Dalekog Istoka* i podržao pacifističke krugove „napuštenog od sveta⁵⁹“, tačnije onog koga je ceo svet zaboravio! Zahvaljujući Rudolfu Mileru, Dinan nalazi posvećene saveznike u Norveškoj - ratnog doktora Hansa Daea, i u Komitetu za Nobelovu nagradu- pesnika Bjonsterna Bjornsona. Kao vešt pregovarač i bez straha, rekao je baronesi Fon Zutner da prihvata i da deli nagradu. Ona je sve više favorizovala svog najopasnijeg rivala, Frederika Pasija. I pored toga, 10. decembra 1901. godine, isposniku iz Hajdena, dodeljena je dugoočekivana nagrada za koju se tako dobro pripremao. Ona je predstavljala njegovu posvećenost kao borca za mir i kao osnivača Crvenog krsta.

Devet godina neumorne slave

U bolničkoj sobi Dinan je sakupljao isečke dnevnih novina. Odbijao je da se vidi sa posetiocima koji su hteli da ga upoznaju. Nastavio je da razmenjuje pisma sa svojim vernim prijateljima. Bio je nagrađen počasnim doktoratom na Univerzitetu u Hajdelbergu. Bio je uključen u slanje delegata iz Apencela u Japan, u vreme rusko-japanskog rata 1905. godine. Dao je podršku starom prijatelju iz Pariza, baronu Dutil de la Tjuku, da se kandiduje za Nobelovu nagradu za mir 1908.

---

⁵⁹*Weltverlassener*

godine, a za svoj osamdeseti rođendan biva preplavljen čestitkama iz celog sveta.

***

Ne može se poreći da je stanar lokalne bolnice u Hajdenu bio nesrećan stari čovek, čak i u godinama slave. Sramni bankrot i nemogućnost da isplati svoje kredite, proganjaju ga sve vreme, iako je sada, u jednom dahu mogao da potroši 100.000 franaka koje je dobio Nobelovom nagradom za mir. Osim toga, on je bio ubeđen da žitelji Hajdena žele da mu naškode. Tačnije, patio je od manije gonjenja⁶⁰, sa periodima depresije ili manične depresije. Od 1892. do 1910. godine retke informacije o Dinanu poklapaju se sa njegovim životom. Živeo je sam i primao je samo mali krug posetilaca. Zahvaljujući njegovim pismima, možemo da zamislimo i pretpostavimo kakva je bila njegova svakodnevnica - reči koje iskazuju radost su veoma retke. Kao da je bio zapleten u zastrašujućem univerzumu, proganjan duhovima osвете, pun gorčine, ljutnje i buntovništva.

***

Umro je u nedelju, 30. oktobra 1910. godine, oko 22 sata. Njegove poslednje želje su ispoštovane - da ne bude ceremonije i kremiranja na groblju Zihfeld⁶¹ u Cirihu.

---

⁶⁰*Persecution complex*

⁶¹Sihlfeld

Utopija postaje realnost

Šta je ostalo od tog tako uzbudljivog, a ipak tako mučnog života, toliko uzaludnog, a u isto vreme i toliko korisnog? Na momente, na granici sa mističnim prosvetljenjem, Dinan zajedno sa Maks Perom osniva Hrišćansko udruženje mladih u Ženevi. Takođe, igra odlučujuću ulogu u postavljanju univerzalne strukture Hrišćanskog udruženja. Taj pokret mladih (i ne toliko mladih) hrišćana je aktivan i na dobro poznatom polju (smeštaj za mlade) i na polju toliko dragom pacifisti iz 1890. godine - međureligijski dijalog, odnosno uspostavljanje mira sa poštovanjem religioznih verovanja drugih.

Humanitarac do srži svog filantropskog bića, Dinan je osnovao Crveni krst i međunarodno humanitarno pravo, zajedno sa Gustavom Mojnecom. Kao novajlija u toj oblasti (u to vreme se bavio poslovima materijalnog uspeha i potencijalnim kolonijalnim profitabilnim poduhvatima), otkriva ideje koje niko nije uspostavio pre njega, kao što je neutralnost ambulantičkih vozila. Međutim, to je onaj koji je osmislio moderni humanitarni pokret u celosti, baš onakav kakav danas funkcioniše u svetu, objedinjujući komponente koje formiraju jednu celinu: internacionalizam, globalizam, neutralizacija, diplomatski dogovor, pripreme u vreme mira, zajednički amblem, profesionalni status, obuka humanitarnih radnika, ali je pre svega, neizbrisivim mastilom napisao suštinska načela i

formirao stalne institucije u vreme kada su izgledale nepotrebne i besciljne.

Pacifist do poslednjeg daha, iskreni obožavatelj mača Napoleona III i boga ratnika, Dinan se revnošću novog pokrštenika, bori protiv ratnih i imperijalističkih ambicija moćne vlasti u svoje vreme - Berta fon Zutnera. U vreme kada su sve Međunarodne organizacije Crvenog krsta bile pomoćnici armije, on se nije dvoumio da napadne religiozne institucije trijumfalnog Zapada. Od tada, prestaje da daje prioritet ranjenim ili zarobljenim vojnicima, i želi da pronade razloge zla koje truje društvo, da sruši „tri odvratne institucije” - armiju, crkvu i državu!

Dinan vizionar. Dinan prorok. Dinan koji na momente iritira do pobesnelosti. Preko njegove neumorne potrage boljeg sveta i njegove izdržljivosti uprkos bolestima, Dinan predstavlja uzor svima nama.

Preko svoje posthumne pobede kao svetske ikone humanitarnosti, dokazao nam da je jučerašnja utopija postala današnja realnost.

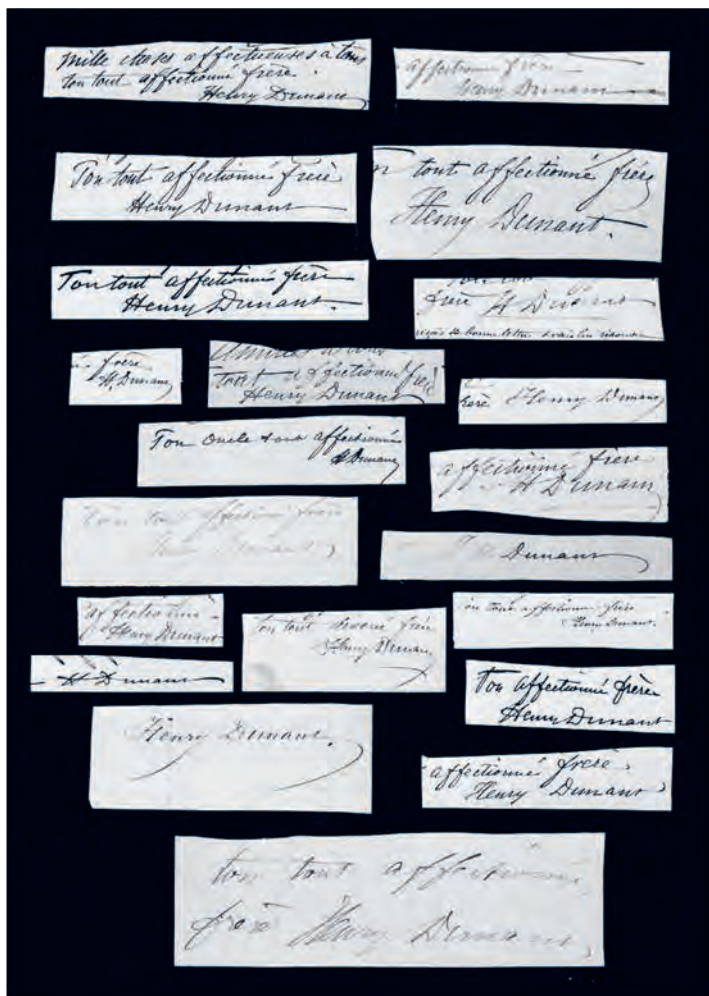
Hronologija

8. maj 1828.   Rođen u Ženevi, ulica Verden br. 10
1849. (?)   Šegrt bankarima, gđa Lilen i Sote de Boregard
20. oktobar 1852.   Osnivanje Hrišćanskog udruženja mladih u Ženevi
1853.   Prvo putovanje u Alžir
22. avgust 1855.   Osnivanje Svetske alijanse Hrišćanskog udruženja; napisano načelo *Pariska osnova*
1857.   *Beleška o regenstvu iz Tunisa*
8. januar 1858.   Kompanija za mlinove *Mons-Džemila*
- maj 1859.   *Imperija Karla Velikog ponovo vraćena*
24. jun 1859.   Bitka u Solferinu
- novembar 1862.   Knjiga *Sećanje na Solferino*
9. februar 1863.   Međunarodni komitet Crvenog krsta
1863.   *Ropstvo među Muhamedancima i ropstvo u SAD*

- 26-29. oktobra 1863. Konstitutivna konferencija u palati Atene, Ženeva
25. maj 1864. Osnivanje Crvenog krsta Francuske
- 8-22. avgusta 1864. Diplomatska konferencija i Ženevska konvencija
- proleće 1865. Prijem kod Napoleona III u Alžiru
- septembar 1866. Poziv na kraljevski dvor u Prusiju
25. februar 1867. Bankrot banke *Kredi Ženevua*;
7. jul 1867. Prijem kod imperatorke Evgenije u palati Tvileri
6. septembar 1867. Isključenje iz MKCK
- oktobar 1867. *Međunarodna univerzalna biblioteka*
17. avgust 1868. Sud osuđuje Dinana
- 1870-1871. Francusko-pruski rat
- mart-maj 1871 Pariska komuna
- jun 1871. Svetska alijansa reda i civilizacije osnovana u Parizu
- susret sa Leoni Kastner
- promocija pirofona

13. septembar 1872.   Prezentacija o međunarodnoj arbitraži u Plimutu
15. septembar 1873.   Prezentacija o ratnim zarobljenicima u Plimutu
- mart 1875.   *Referat o trenutnoj situaciji sa trgovinskom razmenom crnaca*
- 1875-1890.   Mračne godine
1877.   Susret sa Rudolfom Milerom
- april 1878.   *Jezuiti i Francuzi* štampan u Luganu
- 1880–1890.   Napisano delo *Krvava budućnost*
30. april 1892.   Boravak u lokalnoj bolnici u Hajdenu
26. jun 1895.   Georg Baumberg preko članaka u *Petačnim novinama* i *Preke zemlje* i mora vraća Dinanovu reputaciju
- od avgusta 1896.   Saradnja sa Bertom fon Zutner
14. avgust 1897.   *Poruka narodima Dalekog Istoka*
1897.   Feminističko udruženje Zelenog krsta u Briselu i Cirihu
1897.   *Istorijat o nastanku Crvenog krsta i Ženevske konvencije*

- novembar 1898.   *Predlog Njegovom visočanstvu-
imperatoru Nikolasu II*
10. decembar 1901.   Nobelova nagrada za mir koju je delio sa
Frederikom Pasijem
8. maj 1908.   Osamdeseti rođendan proslavljen širom
sveta
21. avgust 1910.   Smrt Gustava Mojnica

Gustav Ador izabran za predsednika
MKCK
30. oktobar 1910.   Smrt Anrija Dinana u Hajdenu
2. novembar 1910.   Kremiranje u Zihfeldu, Cirihi

Uzorci potpisa Dinanovih pisama koji su napravili njegovi naslednici (nisu sačuvani) kao odgovor zahteva njegovih obožavaoca

BIBLIOGRAFIJA

Quelques sources manuscrites et imprimées

La plus grande partie de la correspondance d'Henry Dunant, ainsi que ses cahiers contenant des notes de lecture, est conservée à la Bibliothèque de Genève. Voir notamment les cotes Ms fr. 2071 à 2117, Ms fr. 4501 à 4613, Ms. fr. 5201 à 5212.

Sous l'édige de la Fondazione Giorgio Ronchi, de la Croce Rossa Italiana (Comitato Regionale della Toscana, Ufficio Storico) et de l'Ente Cassa di Risparmio di Firenze, le professeur Paolo VANNI publie les cahiers d'Henry Dunant conservés à la Bibliothèque de Genève, sous forme de fac-similés ; Florence, Edizioni Tassinari, Quaderni « Henry Dunant », n° 6, ISBN 978-88-88649-25-2:

*- Histoire de la Chrétienté et l'Avenir sanglant
tome 1, mars 2010, XIII-631 pages oblongues*

*- Long cri de souffrance des deshérités [sic]
Notes pour barbarie de notre civilisation Fragments
discontinus des Mémoires tome 2, mars 2011, XIV-
683pages oblongues*

*- Algérie, Grands hommes oubliés Siège de Paris 1879
tome 3, novembre 2011, XX-692 pages oblongues*

- Patriotisme, Calvinisme, Mastroquets Courbet, Mme K. tome 4, avril 2012, XXV-718 pages oblongues

Compte rendu de la Conférence internationale réunie à Genève les 26, 27, 28 et 29 octobre 1863 pour étudier les moyens de pouvoir à l'insuffisance du service sanitaire dans les armées en campagne, Genève, Imprimerie Jules-Guillaume Fick, 1863, 150 pages.

Rudolf MÜLLER, Entstehungsgeschichte des Roten Kreuzes und der Genfer Konvention, mit Unterstützung ihres Begründers, J. H. Dunant, Stuttgart, Druck und Verlag von Greiner & Pfeiffer, 1897, 455 pages.

Procès-verbaux des séances du Comité international de la Croix-Rouge, 17 février 1863 – 28 août 1914, édités par Jean-François PITTELOUD, avec la collaboration de Caroline BARNES et de François DUBOSSON, Genève, CICR et Société Henry Dunant, 1999, 858 pages.

Važnije publikacije Anri Dinana

Notice sur la régence de Tunis, Genève, Imprimerie Jules-Guillaume Fick, 1857, 262 pages. Reprint avec une introduction de Roger DURAND et une postface d'Anouar LOUCA, Genève, Société Henry Dunant, 1996, 14-263-XXVII-14 pages.

L'empire de Charlemagne rétabli ou le Saint-Empire romain La reconstitué par Sa Majesté l'Empereur Napoléon III, Genève, Imprimerie Jules-Guillaume Fick, mai 1859, 46 pages.

Un souvenir de Solferino, Genève, Imprimerie Jules-Guillaume Fick, 1862, 115 pages. Reprint de l'édition originale, suivie du

fac-similé du manuscrit autographe de la septième édition, avec une introduction de Roger DURAND et Phillipe MONNIER et un avant-propos de Jean PICTET, Genève, Institut Henry-Dunantet Slatkine Reprints, 1980, XVII-115-65pages

Un souvenir de Solferino, Genève, Imprimerie Jules-Guillaume Fick, 1862, 115 pages ; A Memory of Solferino, Washington, D.C., The American National Red Cross, 1939, 95 pages. Reprints des éditions originales en français et en anglais ; « Préface » et « Preface » par Peter MAURER, président du CICR; « Avant-propos » et « Foreword » par Pierre MAUDET, conseiller d'Etat ; « Vingt fois sur le métier... » et « Reworked Twenty Times... » par Roger DURAND et Philippe MONNIER, Genève, Société Henry Dunant, octobre 2012, XLVII-115 et XL-95 pages.

L'esclavage chez les musulmans et aux Etats-Unis d'Amérique, Genève, Imprimerie Jules-Guillaume Fick, 1863, 58pages.

La charité internationale sur les champs de bataille, Le Traité de Genève et Un souvenir de Solferino, Associations permanentes et universelles de secours aux militaires blessés, Paris, Hachette, 1865, 168 pages.

Le meilleur mode de faire parvenir aux prisonniers des secours en argent et en nature. Rapport présenté à la Première Conférence internationale des Sociétés de Secours aux Militaires blessés, dans Conférences internationales des Sociétés de Secours aux Blessés» militaires des Armées de Terre et de Mer, tenues à Paris en 1867, deuxième édition, Paris, Imprimerie Baillière & Fils, 1867, première partie, pages 338-348.

Mémoire sur l'état actuel de la traite des nègres, Paris, 1875, 16 pages.

Adresse aux nations de l'Extrême-Orient, par Henry DUNANT et Bertha von SUTTNER, sl, 1897, 3 pages.

La proposition de Sa Majesté l'empereur Nicolas II, Heiden, 1898, 19 pages.

Suprême tentative de conciliation & de paix entre Versailles & Paris, Imprimerie française J. Dagon, 1906, 36 pages.

L'avenir sanglant, dans Henry DUNANT, Un souvenir de Solferino, suivi de L'avenirsanglant, Textes choisis et présentés par Daisy.C.MERCANTON, Genève, Institut Henry-Dunant, et Lausanne, Éditions L'Âge d'Homme, 1969, pages 115-197.

Mémoires, Texte établi et présenté par Bernard GAGNEBIN, Genève, Institut Henry-Dunant, et Lausanne, Éditions L'Âge d'Homme, 1971, 366 pages.

Studije i eseji objavljeni od 2000. godine

www.shd.ch

www.dunant-moynier.org.

www.geneve-humanitaire.ch

Bulletin de la Société Henry Dunant, Genève, Société Henry Dunant, 1975-2014, nos. 1-25.

Cahiers de Genève humanitaire, Genève, Centre de recherches historiques, 2010-2014, nos. 1 à 6.

Les cahiers du centenaire, Genève, Association Henry Dunant + Gustave Moynier : 1910-2010, Genève, 2006-2011, nos 1-10.

Serge BIMPAGE, Moi, Henry Dunant, j'ai rêvé le monde, Mémoires imaginaires du fondateur de la Croix-Rouge, Paris, Albin Michel, 2003, 285 pages.

François BUGNION, Le Comité international de la Croix-Rouge et la protection des victimes de la guerre, 2e éd., Genève, CICR, juin 2000, LV-1444 pages.

150ans déjà... Unions chrétiennes de Genève, Rémy WYLER et Roger DURAND (éd.), Genève, Unions chrétiennes de Genève, Société Henry Dunant, 2003, 144 pages.

Corine CHAPONNIÈRE, Henry Dunant, La croix d'un homme, Paris, Perrin, 2010, 520 pages.

Claire DRUC-VAUCHER, Anna Dunant, sœur d'Henry, Genève, Éditions Slatkine et Société Henry Dunant, 2010, 171 pages.

Roger DURAND, Christiane DUNANT et Tony Guggisberg, Itinéraire de la paix dans les rues de Genève, Itinerary for Peace in the Streets of Geneva, Association « Genève : un lieu pour la paix » août, 2002, 144 pages.

Roger DURAND et Christiane DUNANT, Henry Dunant, citoyen de Culoz, Français de coeur, Genève et Culoz, Société Henry Dunant et Ville de Culoz, 2003, 200 pages.

Roger DURAND, «Les grandes manoeuvres d'Henry Dunant pour conquérir le premier prix Nobel de la paix», dans Genève et la paix, Genève, Association «Genève : un lieu pour la paix », 2005, pages 161-178.

Roger DURAND et alii, La Tunisie d'Henry Dunant, Genève, Société Henry Dunant, 2007, 224 pages.

Elke ENDRASS, Der Wohltäter, Warum Henry Dunant das Rote Kreuz gründete, Berlin, Wichern-Verlag GmbH, 2010, 120 pages.

Franco GIAMPICCOLI, Henry Dunant, Torre Pelice, Claudiana, 2009, 239 pages.

Gérald A. JAEGER, Henry Dunant, L'homme qui inventa le droit humanitaire, biographie, Paris, L'Archipel, 2009, 309 pages.

La Kathrin STEINBERGER, Die Brüder von Solferino, Wien, Jungbrunnen, 2010, 224 pages.

Yvonne STEINER, Henry Dunant Biographie, Herisau, Appenzeller Verlag, 2010, 516 pages.

Roger DURAND, «Radicalisme et Croix rouge : deux naissances conflictuelles», Cahiers de Genève humanitaire, no 4, 1 janvier – 30 juin 2013, pages 59-75.

Michèle MAURY-MOYNIER et Roger DURAND, Regards sur l'Algérie par les Européens au temps d'Henry Dunant, Genève, Société Henry Dunant et Genève humanitaire, centre de recherches historiques, 2014, 187 pages.

Roger DURAND, «Henry Dunant en 1862», dans Un souvenir de Solferino, 150e anniversaire de sa publication, Genève, Société Henry Dunant, 2015, pages 45 à 74.

Henry Dunant + Gustave Moynier: destins croisés – vies parallèles. Actes du colloque des 14-15-16 octobre 2010, Genève, Société Henry Dunant et Genève humanitaire, 526 pages.

Zasluge za ilustracije

- Strane 2, 58 :   Fotografije MKCK-a
- Strana 5 :   Fotografija Roberta Heusera San Gala
- Strane 15, 27:   Arhive autora
- Strane 21, 85:   Daguerréotype⁶²   i   Diagramme,
Međunarodni Crveni krst i Muzej
Crvenog polumeseca
- Strane 25, 61, 100:   Privatna kolekcija
- Strana 47:   *Milosrđe na bojnopolju*, Ženeva 1864,
Ž. Anri Dinan
- Strana 78 :   Fotografije Crvenog krsta Švajcarske
- Strana 89 :   Fotografije Oto Rietmana, Sen Galen

---

⁶²*Stari tip fotografije koji je pravljen na parčetu srebra ili bakra prekrivenog srebrom; prvi fotografski proces uveden 1855. godine*

Henry Dunant, 1828-1910

par Roger DURAND

Editions Slatkine, Genèvehumanitaire et Société Henry DunantGenève, 2012, 2^eédition, 96 pages
ISBN 978-2-8321-0540-5.

Gustave Moynier, 1826-1910

par François BUGNION

Editions Slatkine, Genèvehumanitaire etSociété Henry DunantGenève, 2012, 2^eédition, 96 pages
ISBN 978-2-8321-0540-5.

Ces deux biographies sont vendues ensemble pour 19.-francs ou 15.-francs pour les membres de Genèvehumanitaire etSociété Henry Dunant. Elles sont également disponibles dans les langues suivantes:

- prevod na **makedonski** jazyk Biljana RISTESKA
Član Crvenog krsta Ohrid, 2015, primerak 116 strana
ISBN 978-608-207-150-3
- ne **gjuhen shqipe** nga Besnik LENA
Shoqata e frankofonëve, Struga
Maqedoni, 2015, nje volume me 109 faqe
ISBN 978-2-88163-065-0
- prevod na **srpski** jezik Sašo TOČKOV
Crveni krst Kragujevac, 2017, primerak 112 strana
ISBN 978-86-907985-4-4

- en **allemand**, traduction par Susanna BÜHLER
Deutsches Rotes Kreuz, Henry Dunant Gesellschaft
Humanitäres Genf,
Genf 2011, deux volumes de 96 pages chacun
ISBN 2-88163-037-5 et 2-88163-038-3.

- en **anglais**, traduction par Glynis THOMPSON
International Federation of Red Cross and Red Crescent
Societies
Henry Dunant Society, Humanitarian Geneva
Geneva, 2011, 2 volumes de 96 pages chacun
ISBN 2-88163-035-9 et 2-88163-036-7.

- en **arabe**, traduction par Mohamed SALEP
Editions Dahlab, Roto Algérie
Alger, 2014, un volume de 96 pages
ISBN 978-9961-61-291-1.

- en **chinois**, traduction par Xiaoya DUBREUIL
Université de l'Océan et Croix-Rouge de Chine
Qingdao, décembre 2011, 2 volumes de 104 et 106 pages
ISBN 978-7-81125-955-1 et 978-7-81125-956-8.

- en **coréen**, traduction dirigée par Eun-Bum CHOE
International Humanitarian Law Academy
et Croix-Rouge de Corée, Séoul, décembre 2011
2 volumes de 112 et 104 pages
ISBN 978-89-91546-23-3 et 978-89-91546-24-0.

- en **italien**, traduction sous la direction de Paolo VANINI

*Vite parallele di Henry Dunant e Gustav Moynier
Fondatori della Croce Rossa*

Traduction par Raimonda OTTAVIANI et Maria GRAZIA BACCOLO

Firenze, Emmebi Edizioni, 2012, 176 pages

ISBN 978-88-89999-77-6

CIP - Каталогизација у публикацији - Народна библиотека Србије,
Београд

364.4:929 Динан А.

012:929 Динан А.

ДУРАН, Роже, 1945-

Henry Dunant : 1828-1910. / Roger Durand ; [prevod na srpski jezik
Sašo Točkov]. - Kragujevac : Crveni krst, 2017 (Ohrid : Mr. Fruit). –
112 str. : fotogr. ; 13 cm

Tiraž 500.

ISBN 978-86-907985-4-4

а) Динан, Анри (1828-1910) – Биографије COBISS.SR-ID 229138700

Da li postoji neobičnija i tragičnija sudbina od Dinanove? Kao svedok užasnih posledica bitke u Solferinu (24. jun 1859. godine), on ovekovečava knjigu Sećanja na Solferino i iz tog traumatičnog iskustva dve ideje - Crveni krst i Ženevsku konvenciju, čime postaje poznat i slavan širom Evrope. Međutim, ne uživa dugo u toj slavi, jer 1867. godine, siromaštvo je cena koju plaća zbog potpunog bankrota. U jednom periodu gost kraljeva i ministara, sada pati za korom hleba i biva ponižen time što je morao da nosi pocepanu i krpljenu odeću. Takvo siromaštvo ga nije sprečilo da se bori za druge, velikodušnije ciljeve: zaštitu ratnih zarobljenika, projekat Međunarodne univerzalne biblioteke, ženska prava, međunarodnu arbitražu itd. Nakon godine izgnanstva i bede, on diriguje strategiju povratka, koja kulminira prvom Nobelovom nagradom za mir 1901. godine. Umire u Hajdenu, 30. oktobra 1910.

Ova kratka biografija predstavlja najvažnije karakteristike ovog velikog filantropa, njegove suštinske vizije, njegov entuzijizam i njegovu velikodušnost, ne prikrivajući njegove slabosti i maniju gonjenja. Ona ima za cilj da nas podseti na Dinanove ideje sa kojima se čovečanstvo može ponositi.

Rože Diran, istoričar, rođen je u Ženevi, 24. juna 1975. godine. Osnovao je Društvo Anri Dinan, kojim predsedava i rukovodi proteklih 35 godina. Objavio je brojne studije o Dinanu, kao i važne knjige o drugim ključnim humanitarnim ličnostima: generalu Diforu, Eli Dikomenu i Gistavu Adoru.

Ova biografija je izdata zahvaljujući sekretaru Crvenog krsta Kragujevca **Nevenki Bogdanović** i predsedniku Crvenog krsta Ohrida **Saši Točkovu**.